

ES PRIMAVERA!

El Sant Primer de Maig

Es observació de tan corrent, àdhuc banal, que les festes del calendari responen a realitats profundes de la natura humana i van lligades amb el ritme de les estacions. La prova és que, a través dels canvis religiosos, elles suren, adaptades a la nova situació, sota l'advocació, com diu la terminologia eclesiàstica, d'un nou sant o d'un nou déu o de qualsevol solemnitat nova. El sant, la divinitat, la solemnitat, són mers pretextos

estornuda d'una fàisó humana; negres i amuntegades, diríeu una colla de capellans tornant d'un enterrament. Però dura poc aquesta nota clerical.

L'obrer celebra la gran festa de la primavera i ella li llença el seu somri més amable.

La ciutat és mig buida. Només, de baixada, per un carrer de Sarrià, dos homenots espellifats van cap al cor

De Dijous — a Dijous

Entremig de la gairebé indiferència del públic, filla del desconeixement, es celebra aquests dies el setè centenari de la naixença de Ramon Llull. Fora d'uns actes universitaris i d'algun que altre article periodístic, res no indicaria que es tracta, com qui no diu res, de la figura més important, la més universal, de la literatura catalana.

Quan comparem, mal que no vulguem, aquest fet amb el sovinteg de commemoracions molt menys importants que tenen lloc a l'estranger — on ni les meitats i quartes parts de centenari no s'estalvien —, no ens podem estar de formar una poc avantatjosa idea de moltes coses que cal arreglar en aquest país on tenim la sort d'haver nascut.

I no solament són les comparacions amb l'estranger el que ens dona més motius de sorpresa. També en trobem aquí mateix.

Comparem, si no, la imortència que prengué a Catalunya la commemoració goethiana. A penes se sap com va anar, però el fet és que enlloc, fora d'Alemanya, no es commemorà Goethe com a Catalunya. Es va commemorar tant, que a estones feia rodar el cap i tot. Gairebé no s'entenia el que passava. Qualsevol hauria dit que Goethe era un autor llegidíssim i quasi popular entre nosaltres. I tots sabem el que hi ha de veritat sobre això. Però el fet és que pertot se'n parlà i se n'escriu, s'organitzaven festes i festetes, s'ha editat un llibre revelant Goethe als infants (no estic segur que no hagués calgut abans revelar-lo als mestres), etc., etc.

No es tracta pas d'establir comparacions entre Llull i Goethe i escatir quin dels dos es mereix una més sumptuosa commemoració; és tracta senzillament de remarcar un fet que seria sorprenent si no fos que té la seva explicació.

Llull és entre nosaltres menys llegit que Goethe. D'altra banda, on i com llegir Llull? Les seves Obres completes no es troben d'estar enlestides mai; les edicions més assequibles són escasses. I, sobretot, ben poques persones saben alguna cosa de Llull.

Fins els que de tant en tant hem de fer un article, som capaços de fer-ne amb més facilitat un sobre Goethe que no pas sobre Llull. Tots hem tingut ocasió de llegir més coses de Goethe, sobre ell i d'ell mateix, que no pas de Llull. És més fàcil tenir idees, pròpies o alienes, equivocades o exactes, totals o fragmentàries, sobre el primer que no pas sobre el segon. És més assequible, en l'acceptació material del mot, i és per tant més fàcil de mig improvisar quatre ralles de les quals sigui víctima l'autor alemany, que no pas escriure-les prenent per tema la poc vulgaritzada figura del nostre polígraf.

Tenia raó Mn. Salvador Galmés quan, fa pocs dies, ens dirigia a tots un crit que qualificava com més d'encoratjament que de blasme, perquè els catalans traiguem de l'oblit en què el tenim el plasmador de la llengua catalana. Però el blasme hi era i meregut.

A veure que farem tots plegats, col·lectivitats i individus, per treure'ns-el de sobre. J. C.

MIRADOR INDISCRET

Les coses com siguin

Al conegut periodista que respon al nom de Màrius Aguilar, li ha estat concedida la legió d'honor.

El conegut periodista a les ordres d'En Pich ha hagut de guiar molt de temps aquesta distinció, de la manca de la qual s'havia queixat alguna vegada. Però tot arriba un dia o altre.

Diguem que realment se la mereixia. Les seves campanyes del temps de la guerra i la seva provada — per bé que excessivament primària — francofilia el feien creditor a això i molt més.

Nosaltres, que no som pas amics seus, ho reconeixem. Ara que també trobem que tenia raó aquell company nostre que, comentant la notícia, deia:

—No en feu cas. Que no veieu que a París ara té lloc la Setmana de Bondat?

Mals costums

La setmana passada reportàvem unes indiscrecions a propòsit dels Exercicis Públics per a la Formació d'un Cens de Professors de Llengua Catalana. Aquesta setmana ens plau posar-ne uns altres a la disposició dels amables lectors:

Mentre el secretari del Tribunal anava dient amb veu alta els noms dels qui havien de concórrer a la primera prova, un dels candidats al títol de professor, en sentir-se anomenat, digué:

—Presente!

Un tènue brogit de rialles flotà per la nau de l'Escola Normal. Després hom pogué saber que es tractava, no pas d'un català d'adopció, sinó d'un autèntic barceloní, soci no menys que de Palestra.

Rigorosament verídic

A la prova de sintaxi, varen concórrer-hi un centenar de concursants. El tema que els fou donat contenia, justes, disset faltes, les quals s'havien de corregir.

Hi va haver qui n'hi trobà, no disset, sinó trenta-quatre.

No cal dir que devia ésser aquest el qui esmenà el participi «estat» ja ben escrit en el tema... per «sigut»!

Això, naturalment, no andria gens de gràcia si no fos que és rigorosament verídic.

—Que vas a pescar? Etc., etc.

El professor Emili Vallès, tot parlant d'un tema que el hagué de repassar, deia:

—No ho he entès. Per dues vegades m'he trobat que el concursant ha fet aquesta esmena: «On diu: el tirà, ha de dir: el tirà». És a dir: corregint exactament, dues vegades, però amb els mateixos mots... allò que ja estava bé!

Un del grup comentà:

—Sí, vaja; el concursant deu ésser un parent d'aquell sord que anava a pescar.

El gerundi, mal somni

La clau — el parany — de la prova de sintaxi va consistir en l'existència de cinc gerundis, dos dels quals eren dolents.

Va haver-hi qui no n'esmenà cap i d'altres, contràriament, que els esmenaren tots. El cas més freqüent, però, fou el d'aquells que esmenaren els gerundis bons i deixaren intactes els impropis.

Joaquim Aroca, el comunista del B.O.C., deia:

—El dia que jo mani, prohibiré sota pena d'afusellament l'ús de tot gerundi.

El corrector de proves d'El Bé Negre, Emili Sabater, contava:

—Fa dies que no puc dormir; sempre veig

gerundis pertot que m'investeixen amb l'ham esmolat de la seva i final.

Tomàs Roig i Llop, de la Lliga Catalana, també va opinar:

—Serà qüestió que l'obstrucció parlamentària la fem a cops de gerundi; llavors guanyarem.

Un subjecte mal posat

El poeta Sebastià Sánchez-Juan va estar malalt una llarga temporada. Veient-se privat de donar uns lliçons de català, va encarregar a un amic seu (de tendències extremistes) que el substituís mentre ell estigués malalt.

Quan Sebastià Sánchez-Juan va incorporar-se altre cop a les activitats quotidianes, va ésser advertit que el seu substitut s'havia convertit en titular. Aquesta falta de l'amic va implicar que el poeta digués, en llenguatge de bon gramàtic:

—Ha estat un «subjecte» mal posat.

La competència no té entranyes

De sis a set de la tarda, el vestíbul de can Maragall és un concorregudíssim lloc de tertúlia d'artistes i aficionats. Sovint, en aquesta tertúlia hi ha més gent que no dins la sala d'exposició.

L'altre dia, enraonant i fumant, hi havia En Serra, En Mompou, En Bosch-Roger, En Camps-Margarit, En Viladomat i d'altres.

Un llumí llençat encès estigué a punt de provocar una desgràcia. Caigut sota una cortina, aquesta s'encengué i començà a sortir-ne fum. Tota la tertúlia s'hi abraonà per tal de sufocar l'incipient incendi.

—Tu no, home, tu no—digué Camps-Ribera mentre agafava Bosch-Roger per un braç—. Que no et recordes que tu ets dels d'En Merli?

Gros inconvenient

El pintor Camps-Ribera, que és bastant calb, té un amic inventor d'un tònic capil·lar. L'amic ha convencut Camps perquè usi el seu producte. I Camps s'hi ha deixat anar amb tot l'entusiasme.

L'altre dia, aquest pintor estava explicant les excel·lències de l'invent a l'escultor Granyer, dient-li que amb ben poc temps d'emparrar-lo li desapareixeria completament la calba.

—Mira—deia Camps—. Jo mateix, amb un mes que me'n poso ja m'han sortit d'allò més cabells nous.

—Ja et crec, ja—respongué Granyer—. Però hi ha un inconvenient. I si després, quan m'hagin sortit els cabells, resulta que no m'agrada?

Documents retrospectius

Fa cinc anys, quan En Grau Sala dibuixava a Llotja i encara no era el geni que algú li ha descobert amb ganes de fer-li malbé el talent, anava proveït d'unes targetes que deien: «J. Grau Sala caricaturista.»

Tots els crítics han parlat de la seva pintura com d'una cosa seriosa. Caldria creure que aquest antecedent no haurà influït en la seva obra.

Oportunisme cent per cent

Enric C. Ricart, el celebrat boixista, de menut era l'infant més secardi de Vilanova. Les mares l'esguardaven amb mal fingida consternació i tothom, al seu voltant, es creia obligat a contar les excel·lències de l'oli de fetge de bacallà.

El pare d'En Ricart sofria extraordinàriament amb tot això, i cada vegada que l'assaltava el desig de portar a fotografiar el seu menut, acabava reconeixent que no era precisament aquell un dels moments més propicis.

Un dia — perquè no dir-ne feliç? — el petit Ricart, en desvetllar-se, va aparèixer amb unes galtes magnífiques, extraordinàriament inflades i gemegant d'un mal de queixal insuportable.

El pare, un cop refet de la sorpresa, cuità a emportar-se'l de casa desitjós de satisfer una intima i paternal vanitat: va portar-lo a casa del fotògraf.

Els aprofitadors

No és cap conte jueu encara que ho sembli. És simplement una de tantes anècdotes de certs homes de negocis força abundants a casa nostra.

Dos germans, un de solter i un altre de casat, mantenen un negoci de fabricació de filats i teixits en el qual tot contribueix, la iniciativa i l'estalvi, a engruixir cada any el capital social. L'estalvi, però, és una de les normes primordials de tots dos fabricants.

Un d'aquests, el casat, té un parell de fills que en determinada ocasió s'illusionaren per la possessió d'un gat d'Angora. Tant insistiren davant del seu pare, que aquest es considerà obligat a proporcionar-los-en un i va emprendre un amic:

—Home — va dir-li —, els meus fills voldrien un gat d'Angora i tu que tens coneixences podries veure si algun amic teu en té un per a posar-lo a la meua disposició. No li hauria de costar res. El tindriem a casa uns quants dies, fins que a la mainada els hagi passat la il·lusió, i ja el mantindrem nosaltres.

L'amic quedà un xic perplex, i anava a donar una resposta adequada, naturalment, una evasiva. El germà solter del fabricant, però, trobà una solució al conflicte familiar i la proposà:

—Si els nens et tenen aquesta il·lusió, no t'amoïnis. Els compres un be, i que juguin, i quan n'estiguin cansats el degolles i us el mengu.

La plaça de Catalunya, dilluns passat, amb un aspecte desèrtic que ni cap vaga ha pogut obtenir en tan alt grau

variables amb els temps i amb les localitats: l'únic essencial és la festa i el seu caràcter.

Per exemple, hi ha una festa de primavera. Dins el misticisme cristià s'anomenava Divendres Sant. A cada terra tenia la seva fesomia peculiar. Al Nord, l'espalm del desvetllament de la natura. Wagner ens ha deixat una traducció musical d'aquest èxtasi. Però al Migjorn, sota un clima fèrtil que mai no dorm, l'èxtasi pel llevar-se de la natura no tindria cas. Més aviat aquest luxuriant rebrot desvetlla en l'ànima una llei de malícia. El Divendres Sant és una festa negra. Res de soroll, si no és l'escarriç de les passes. Tenebres. Ciris. Mort. Amb prou feines els vigilants de gala i, en alguna localitat, els soldats romans, «els armats», a'egren bèllicament l'espectacle.

Però som a la vora de la Mediterrània i ací la gent té la virtut de saber fugir per la tangent. A la vegada que conserven la tètrica màscara, part de fora, sabent, privadament, esbargir-se. Cap dogma no hi és rígid i — diem ací —: «feta la llei, feta la trampa». Que no vol dir el mateix que no respectar la llei; ni tampoc, certament, tenir-li un gran respecte. Vol dir, simplement — i aquesta observació ja la féu un dia Huxley — que els pobles llatins tenen prou imaginació per concebre una solemnitat i, després, realitzar-la d'una manera aproximada sense cap manca de respecte.

Així els dies sants de Barcelona engeguen una gran multitud proletària per les falces de Montjuïc. El castell, en aquella avinentesa, tenia les portes obertes. I, feréstec però amable, com un gros ca de Sant Bernat, es deixava amoixar pels humils i les criatures.

Això era tan bonic que, no podent-se realitzar per Divendres Sant, hom ha cregut oportú ajornar-ho pel Primer de Maig, data d'un lirisme gairebé trobadoresc que el pensament socialista, una mica llobreg i casernari, cregué oportuna per instal·lar-hi una protesta dolorida. Però, país irreverent que som, els pardals de la Rambla han fet llurs nius al bell cor de les barbasses del patriarca Marx, i el Primer de Maig, a Barcelona, copsa tota la poesia mig tenebrosa mig assolada, com d'un dia de maig que plou i fa sol, que abans tenien els dies sants, i santificats oficialment.

Poc brogit pels carrers. Protesten els tramvies i els taxis. Però el que és els homes, ca barret! A corrues envesteixen la muntanya i acampen a la vora de la font. El pa és eixut, perquè el forner — conscient ell — també vaga; però hi ha bona gana, després de tant de camí...!

De baralles, només les de dues noies, que no s'avenen a portar el cove de la vianda. Uns noiets fumen seguts a l'herba, amb certa petulància poc segura. I una dona vella puja la costa rondinant i fent constar que no es fatiga, però.

A l'entrada d'un poblet, un ramat de cabres passa fregant-se per les parets i tus i

Mossèn Salvador Galmés

Buby Maier, figura del tennis internacional

L'APERITIV

La Copa Davis d'enguany ha acabat de formar un nimbe de popularitat al voltant de la primera figura del tennis català Enric Maier.

En aquesta ocasió i davant un equip de la categoria de l'anglès — Perry, Austin, Hughes i Lee — Maier no ha aparegut com un home de bona estrella per a qual no hi ha obstacles i que marca de victòria en victòria. En canvi s'ha mostrat un batallador incansable produint aquell joc dinàmic que posa els nervis dels espectadors en tensió, és a dir, ha estat el primer tenista català que ha fet joc de cara al públic, i el públic ha reaccionat definitivament després de tants anys d'indiferència i d'allunyament més o menys dissimulat.

Precisament aquesta manca de sort en les darreres actuacions de Maier ens el fa aparèixer doblement interessant perquè davant del resultat advers on cal veure una raqueta de la talla del nostre defensor.

Potser el seu millor partit del matx haurà estat el doble format amb Durall i guanyat a la formidable parella anglesa Perry-Hughes amb un resultat molt igualat fins al darrer moment, però jo confesso que és en els *singles* amb les seves rabioses lluites — contra l'adversari i contra la poca fortuna — quan més admiradors ha guanyat per la seva causa. Els seus dos primers *sets* amb Austin són els més apassionants que jo li he vist jugar. I contra Perry la seva actuació fou igualment admirable, tot i el resultat advers.

Els cops bàsics de Maier són: un servei potentíssim i un gran *smash*. Aquests cops es complementen amb el seu *drive* i amb una *bolea* molt ràpida i perfectament col·locada. Quan l'adversari aplica la

bala amb força sobre el seu revés, aquest es produeix amb facilitat i amb un alt percentatge d'efectivitat. En canvi si hom li juga *low*, Maier es veu precisat a donar-li força i col·locació alhora i és quan apareix més insegur. El seu punt vulnerable, en un mot. Com a bon jugador que és Maier, excel·leix en els *passing-shots* sempre precisos i ajustats. I encara en el *lob* té una arma que molesta molt el contrincant. A remarcar sobretot la gran profunditat que dona a la bala; una de les seves característiques. La pilota de Maier, correctament batuda i sempre animada d'una gran força de col·locació, viatja per la pista amb una velocitat que desborda materialment l'adversari.

Davant el nostre defensor només hi ha dues posicions a pendre. O bé cal replicar-li amb la mateixa celeritat que ell imposa, o bé neutralitzar les seves investides frenètiques per mitjà de *cuts* precisos, tàctica adoptada per Brugnon — el gran veterà francès — en els darrers partits celebrats entre el Barcelona L. T. C. i el Racing Club de France.

Hem parlat del *lob* de Maier, i ara que ve a tomb cal dir que una de les jugades que hom practica amb més precisió a Catalunya és el *lob*.

Segurament degut a la pobresa del *smash* de la majoria de les raquetes locals, el *lob* s'ha convertit en la jugada preferida i sens dubte és la més còmoda a adoptar davant un contrincant situat a la xarxa.

Així i tot Maier no abusa del *lob*. Més aviat és amic d'aplicar una bala *liftada* sobre un corredor per poc que el jugador contrari es descolloqui.

Maier practica un tennis moderníssim. Un tennis perfectament atlètic, dut a un tren tan dur i tan esgotador com el seu.

Mantes vegades el veiem anticipar-se al bot de la pilota, i tot avançant des del fons de la pista, torna de *bolea* — guanyant dos temps i sorprenent el contrari — una bala que qualsevol raqueta de característiques menys ràpides hauria tornat de *drive* o de revés normal.

Hem vist damunt les nostres pistes jugadors més precisos i mostrant més regularitat, però ben pocs donen a llurs actuacions aquest aire d'improvisació genial i de jugar-s'ho tot en una carta. És en aquest aspecte que nosaltres l'admirarem.

Maier és un gran jugador, en l'actualitat. Una de les raquetes que avui compten dins el panorama tenístic internacional. Malgrat això hom l'endevina poc format encara. És en les seves fallades on hom pot veure el formidable valor que serà ben aviat.

Els seus «nervis»... Heus ací encara un dels factors que constitueixen un seriós *handicap* per ell. Davant l'obstacle, situat contra un jugador que concentra totes les seves energies a assegurar el punt, Maier es sent empressionat per l'alentiment del ritme; es desespera rabiosament i és quan comet aquells errors inexplicables o bé — si la sort l'acompanya — porta el joc fins al límit del risc i arrenca aquelles ovacions deirants a la multitud que el contempla.

La raqueta en les mans de Buby sembla un objecte sense pes. Maier hauria d'emprar raquetes que no pesessin *ounces* sinó quilos, molts quilos. Juga habitualment amb raquetes de 14 1/2; tant se val, sempre queden ingràvids dins les seves mans de gegant. De tant en tant és fàcil atrapar-lo — com a quasi tots els jugadors — en un moment que no sap què fer de la raqueta... Però mentre *els altres* no saben què fer d'una cosa tan pesant (en el moment de dubte l'instrument esdevé més feixuc) ell sembla com desprovist de raqueta, sembla un guerrer desarmat.

Enric Maier neix a Barcelona el 31 de desembre de 1910.

Evidentment el petit Buby no va néixer amb una raqueta sota el braç, però podem assegurar que al cap de pocs dies ja tenia una pilota de tennis a les mans.

La mare del menut Maier (el gegant d'avui també va ésser un dia menut) acostumava en aquell temps a fer pràctiques tenístiques en el Club Turó. Els matins assolats, la senyora Maier prenía l'infant i la raqueta. La raqueta per jugar a tennis li feia un gran servei. No així l'infant, que més aviat dificultava la bona marxa de les coses, car amb els seus plors — considerables si hem de creure els testimonis de l'època — era el mal somni de tots els estadants de les pistes.

La solució del conflicte fou simplement una

Maier i Perry

de precisió. Dues qualitats ben remarcables. Sols podrem retreure-li la seva concepció pueril de la jugada, però això en ell no és un defecte, sinó conseqüència natural de la seva joventut.

«Maier anirà lluny, i tots tenim l'obligació de donar-li la mà per tal de facilitar-li la conquesta d'un lloc que pot ésser un dels primers del tennis ibèric. El seu club ho ha comprès així i no regateja cap esforç per a formar-lo ràpidament. Andreu, el bon amic nostre, ha esdevingut un mestre ideal per ell.

«Convé, ara, que els directius del tennis de casa facin atenció a les novelles valors que donen fe de vida i orientin les coses en un sentit tot diferent del seguit fins fa poc. Voldríem que el pas dels jugadors que pugem no es veiés obstruït pel mite dels valors consagrats... Co que constitueix una imposició intolerable i una política obtusa.

«En tennis, un exemple el tenim, i ben gràfic, en la carrera de Juanico i Sindreu que sempre un xic massa a segon terme s'han format dins un medi poc folgat... Pam a pam han hagut d'obrir-se camí entre les desferres glorioses del passat que els ofegava...

«Cal pensar que sovint és bo d'exposar el guany immediat si amb això es contribueix a formar jugadors nous, que poden representar l'èxit de moltes futures actuacions. Cal pensar més en l'esdevenidor que en el present, si es vol fer tasca positiva i perdurable.

«Per avui, volem només deixar ben sentat que en el *junior* del Turó Enric Maier, hi ha pasta de tenista de gran classe.»

Cal dir, en honor a la veritat, que sis anys enrera hom veia les coses del tennis d'una manera tota diferent a la d'avui. La gent no entenia la tècnica de nova modalitat de Maier precisament per excés de modernisme. Li trobaven un joc massa *eixelebrat*.

La gran sensació de risc i la seva frenètica mobilitat feien que hom no tingués fe en ell. De totes maneres, aviat el sector directiu reaccionà contra els detractors de Buby i l'any 1927 mateix esdevé ja internacional, actuant contra França a Oviedo (tenia setze anys). Es l'any que, com dèiem en la nostra vella crònica, Maier topa amb Cochet a París. Hi fa el *score* ressenyat de 2/6, 6/4, 6/4 (de Cochet, naturalment), però en el tercer *set* portava 4 a 2 a favor d'ell i tenia encara el servei al seu favor. El jutge-àrbitre del concurs, interessat que les coses rutlessin bé, i per tant desitjant una gran final a base de Cochet i el guanyador de la zona oposada, corria per les pistes desesperat, tement amb justícia que Maier assolís vèncer Cochet esguerrant-li tota la combinació amb les pèrdues consegüents a la taquilla.

1928. Bat per primera vegada en el social del Barcelona L. T. C. (Maier en aquesta època deixà de defensar els colors del Turó per formar part de l'equip del Barcelona L. T. C.) Sindreu, el qual va pendre revenja d'aquesta derrota en els campionats d'Espanya d'aquell any.

Aquest mateix any (1928) en un matx internacional a Merano (Itàlia) aconseguí 4 punts per a Espanya batent Serventi, Del Bono, i s'adjudicà els dos dobles de parella amb Flequer. Són els seus antagonistes: Mompurgo-Del Bono i Balbi-Bonzi.

Seguiren les victòries resonants. A la Riviera bat sorollosament la gran raqueta australiana Hawkes per 7/5, 6/8, 6/2.

Aquest any 1928 és per a Buby l'any dels grans triomfs. Els campionats de Catalunya el veuen guanyador de totes les finals del concurs, exceptuada la prova individual, en la qual Flaquer, llavors en gran forma, obtingué el títol en cinc *sets*.

Després d'aquest únic contratemps, Maier ja no és mai més batut per cap raqueta nacional.

En els campionats de Catalunya esmentats, Maier obté les proves següents: Junior, escolar, doble escolar, doble segona categoria, doble primera categoria, mixt.

1929. Campió d'Espanya en *singles*, dobles i mixtes. (Dobles amb Sindreu (Francès) i mixt amb Rosa Torras.)

Forma part de l'equip de la Copa Davis per primera vegada i guanya l'únic punt que s'adjudica Espanya contra Alemanya.

Maier, ben català però d'origen alemany, té la *desgràcia* d'haver d'eliminar el seu quasi compatriota Moldenhauer, el gran *defender* alemany desaparegut, tan admirat a tot arreu del món.

Véuen els campionats de Catalunya i confirmen rotundament la gran classe del nostre jugador.

En aquest concurs, totes les proves principals són per a ell.

De 1930 endavant tots els campionats de Catalunya i d'Espanya veuen el seu nom tancant la clau final de les gràfiques (naturalment, tots aquells campionats en els quals el seu nom ha estat inscrit).

L'any 1932 (novembre) emprèn un viatge a Berlín. Sojorna llargament a la capital d'Alemanya. El mes de març d'aquest any (1933) s'incorpora novament al tennis català i amb la seva participació estimula totes les manifestacions del nostre esport d'una manera notable.

De les dades que deixem transcrits, es dedueix que Enric Maier no solament és un formidable valor en *singles*, sinó que també en *dobles* és un element de gran rendiment si hom li oposa equips de talla.

Es curiós que un home que té fama de no tenir cervell dins la pista, assolí un grau d'eficàcia tan gran precisament en una mena de joc (partides per parelles) la tècnica del qual es basa principalment en la ràpida concepció de la jugada i que demana un instint molt afinat i una bona celeritat en els reflexos nerviosos. Un home de reflexos lents mai no serà un valor aplicable en els dobles.

Tampoc un jugador que no descobreixi quasi automàticament la descol·locació dels contraris pot intentar amb èxit aquesta especialitat... Tot això ens dona la idea que si a voltes comet un error de tàctica, no és degut a una impremeditació, sinó que per excés de rapidesa veu més d'una jugada a fer en un moment donat, i d'aquest dualisme neix una indecisió.

Considerem interessant reproduir ací la participació de Maier en dobles dins la Copa Davis. Actua set vegades amb un resultat de 6 intervencions positives contra i de negatives.

Perd de parella amb Tejada contra Mol-

denhauer-Prenn en 4 *sets* (matx Alemanya-Espanya 1929).

Guanya de parella amb Sapriña contra Ewbank-De Borman en 5 *sets* (matx Bèlgica-Espanya 1930).

Guanya de parella amb Tejada contra Kukujevic-Schaeffer en 5 *sets* (matx Iugoslàvia-Espanya 1930).

Guanya de parella amb Sindreu contra Harada-Abe en 5 *sets* (matx Japó-Espanya 1930).

Guanya de parella amb Abuso contra

Maier en 1913

Menzel-Rohrer en 3 *sets* seguits (matx Txecoslovàquia-Espanya 1931).

Guanya de parella amb Tejada contra Minnerbi-Del Bono en 4 *sets* (matx Itàlia-Espanya 1932).

I finalment guanya amb Durall a Perry Hughes en 5 *sets* magnífics en el matx Anglaterra-Espanya darrerament celebrat.

Aquests resultats són prou eloqüents per a establir-nos tot ulterior comentari.

No podríem tancar definitivament aquestes rotes sense transcriure uns paràgrafs de la primera lletra que ens escrivia Buby des de Berlín. Tenen actualitat encara. Es tracta de la reacció del jugador i de l'home enfront aquest tenista impersonal que és Tilden. Altrament aquesta impressió és completament inèdita. Diu així:

«...Res puc dir-te de la forma actual de Prenn i Von Cramm, encara que juguem molt sovint; però és que Prenn no ha jugat des de la Copa Davis i es troba en el meu cas. Es pot dir que pràcticament no he jugat des de Wimbledon (tenis seriós, s'entén) i Cramm encara no ha començat a entrenar-se de debò.

«Avui [24 de novembre de 1932] he jugat un doble contra TILDEN que es troba ací de *tournee*. Hem lluitat Barnes i jo contra Cramm i Tilden i hem deixat la partida a un *set* per cada u (8/10, 7/5) després de tenir 5/3 en el segon *set*. Jo he jugat (tu ja ho saps) contra Vines, Austin, Cochet, Borotra, Lacoste, etc., però la impressió que m'ha fet Tilden no me la farà mai *ningú* més. N'estic cert. Potser sigui la fusta, que no és el meu element, tot i no jugar-hi malament, però aquest servei, aquest revés, aquest *drive* fantàstic, creu-me, això no es troba enlloc més. Vines, per exemple, et fa pressió i et martelleja fins que arriba el moment que has de rendir-te; Cochet i Lacoste et tornen la pilota amb tanta regularitat que si t'hi fixes massa perds per fàstic, però Tilden, noi, inventa i improvisa uns angles tan insospitats que et fa l'efecte que mai no ets al teu lloc. Sembla que la pista es vagi fent gran i tu petit per moments. A voltes et sorprèn amb uns *pinys* que no hi ha servei al món que resisteixi la comparació. Potser no *pica* tan fort com Vines o potser com jo mateix en el moment del servei, però la pilota et ve animada d'una força diferent (de col·locació) tan poderosa, tan precisa, que hom no hi pot arribar.

«L'únic que a la meua manera de veure no lliga amb la resta del seu joc admirable en tots els aspectes és el *smash*. Cal dir que l'*acaba* sempre, però no és tan fulminant com la resta del seu joc. A remarcar sobretot el joc intel·ligent que fa. Si pugés a la xarxa sobre un bon *drive*, ell potser no et passaria, però et jugarà una piloteta aparentment idiota i la fallaràs amb un 90 per 100 de probabilitats. No et pensis que exagero. Es ben bé tal com t'ho dic. Jo no coneixia Tilden més que a través del cinema. No l'havia vist amb els meus ulls mai. Doncs bé, vaig anar al club a cercar una raqueta trencada i hom demanà un jugador per a fer un quatre. És així com em vaig trobar a Tilden al davant. És una cosa molt seriosa, molt! És la màquina de tennis més complicada i més fina que mai puguis veure.

«Tornant de la pista me'n vaig directament a casa i em poso tot seguit a escriure't. La meua impressió no pot pas ésser més fresca.

«Tu em diràs després d'aquestes explicacions tan poc brillants: per què Tilden perd, si té tot això que acabes de dir?

«Són els seus nervis. Així que es posa *serios* vol forçar massa el seu joc. Tilden és un artista. Vol treballar damunt el contrincant com si fos una figura de cera. Si l'antagonista es resisteix massa, es posa rabios i és ell mateix el que precipita les coses. Cal veure'l quan està *fi*. És un creador de jugades genial i fa el que vol amb la raqueta.»

Fins ací Buby Maier.

D'ací endavant una perspectiva de milers de petites pistes enfilades que obren les seves portes metàl·liques a les noves gestes del campió.

En primer pla a l'ombra fina del cordatge de la raqueta vibrant, la faç vermella del nostre Maier que somriu una mica admirat d'ell mateix...

CARLES SINDREU

Tenerife. — Si Gran Canària vista en un mapa fa l'efecte d'un acàrid, Tenerife té una semblança sorprenent amb una costella a la brasa. Una costella immensa, grassa, gustosíssima, damunt d'aquesta plata d'ensiam desesperadament ensulatat que és l'Atlàntic. I en el centre del moll carnis de la costella, la substància de Tenerife es va inflant i es va cremant fins a produir aquesta monstruosa butllofa volcànica que és el Teide. El Teide representa l'esforç de les Illes Canàries per crear alguna cosa que tingui ressonàncies èpiques i una teatralització convincent. Sense el Teide, Tenerife seria un clap de terra bona per a l'agricultura, per a la mandra, per als aquarellistes o per als tuberculosos. Una terra doça, grassa, tèbia i brillant com n'hi deu haver d'altres escampades per aquests mars de Déu; però amb el Teide les coses canvien aquest mugró de lava de quatre mil metres, una mica escapçada a la punta i amb un collar d'excoriacions dins de les quals es refugien les neus perpètuas, té la virtut de convertir l'illa de Tenerife en un d'aquests recones de la terra en els quals la geologia s'enceuix i perd l'ornament, per donar la paraula a una mena de poesia còsmica i declamàtoria que no us deixa tocar de peus a terra. Aquestes coses com el Teide sens dubte han estat la causa que en el món es produís la música polifònica, i que els grans profetes morissin de maia mort després d'haver dit insults llampegants als homes més poderosos de la terra. Sense aquestes coses com el Teide, els homes no haurien tingut sobre la Divinitat i sobre el bé i el mal idees tan carregades de metall i de flames de bengala, i és molt possible que persones com Wagner o com Victor Hugo no haurien donat mai la feina que han donat a les imprentes. I és per això que nosaltres, homes del Mediterrani, aficionats als cafès i a no compliar-nos l'existència, quan ens trobem davant d'una muntanya transcendental com el Teide, ens sentim una mica aclaparats per l'exotisme i per tot el que té d'excèssiu i de monstruos aquest paisatge.

Jo he pogut digerir tota la pompa infernal d'una muntanya com el Vesubi, sentint sota els peus les cançons napolitanes i les pedres mortes de Pompeia, perquè allò tot i ésser desconcertant i exagerat, no fugia del clima de la meua imaginació dels meus sentiments; però la pompa del Teide, desesperat sospir de lava que es va estirant i va fugint d'aquesta vall immensa de bananes i de palmeres, i de palmeres i de bananes, confesso que és massa forta per a les meues digestions sentimentals. Em trobo a faltar la corbata i la cabellera de Chateaubriand i un tigre lligat amb una cadena que em vagi fent reverències.

Tot això ho consigno per fer constar que el Teide vist a través de la vall d'Orotava és l'espectacle exòtic que més m'ha commogut en aquestes illes desconcertants. A Tenerife les coses m'han semblat molt més plenes de suc i d'elegància que a Gran Canària. També he vist que aquí, com a tot arreu, les rivalitats insulars es dediquen a donar idees equivocades; però tota persona que tingui un cop d'ull imparcial veurà, venint de Las Palmas i arribant a Santa Cruz de Tenerife, que en aquesta illa més forta i més brillant de paisatges que l'illa de Gran Canària, s'hi dona un perfum d'història i de tradició que a Las Palmas ha desaparegut sota l'oli, el carbó i la bellugadissa del port. Las Palmas fa l'efecte d'una factoria comercial, borrosa i sense caràcter; hi cerqueu els cinc-cents anys que té d'història i no els veieu enlloc; en canvi a Tenerife us trobeu ciutats com La Laguna i com La Orotava, en les quals la pedra obeeix un estil i la fusta que la decora és tota plena de corcs aristocràtics i d'un vernís de la més fina tradició.

A Santa Cruz, els carrers i les places tenen un gust marcat de capital de província espanyola molt més que a Las Palmas. I us fa l'efecte que en aquest port les idees, les persones i els cafès són més endregats i respiren amb un pulmó més ample.

Però tota la gràcia de Tenerife es concentra en la vall de l'Orotava. Aquesta vall immensa és un dels dipòsits més rics que hi deu haver al món; la quantitat de bananes que surt cada any de la vall de l'Orotava representa una fortuna no diré incalculable, però sí absolutament respectable.

Entre el mar i el Teide es va passant de la flora tropical a la flora alpina fins arribar a la lava desèrtica, tan negra i tan infernal com es veu. Des del Puerto de la Cruz, el Teide endocit per la verdor grassa i envernissada de la vall fa la impressió d'un espectre cansat i marejat pels núvols. Al Puerto de la Cruz hi ha quatre barquetes molt lluents i uns hoteleres com cases de nines. La sorra del Puerto de la Cruz és negra; les platges són com un llençol de seda negra; damunt d'aquestes platges es couen els braços i les cames unes angleses de cinquanta anys repicats. Llurs marits i llurs amants se les miren des del bar amb un barret de palla immens posat al clatell i amb unes ulleres fumades. Les angleses després del bany de sol beuen una mica de *tonic water* o una mica de suc de llimona, i passen els ulls damunt la vall de l'Orotava, exactament igual com un cargol passeja la seva gelada flonjur damunt d'una fulla d'ensiam.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

SASTRERIA

F. Vehils Vidal

7, Plaça Universitat, 7

Direcció: M. PELLICER

REBUDA la primera col·lecció de novetats país i estranger, per aquesta primavera.

PREUS LIMITATS

El pintor Rodes i la seva època

Vaig decidir-me a parlar de Vicenç Rodes perquè, a part d'ésser un dels pintors més antics d'aquest Saló MIRADOR, és dels que hi estan relativament menys representats. Hi té obres de la seva producció normal — comercial, encara que amb tota probitat — i cap de les coses de categoria que feia.

També m'hi decidí l'amistat amb els nets del pintor, Fidel i Vicenç de Moragas i Rodes, pel respecte i afecte que els tinc, i potser també perquè sabia que tenien dades que em donarien la feina feta, com així ha estat.

Vicenç Rodes i Ariès

Només m'ha calgut repassar algunes lectures per trobar el to d'època.

Rodes nasqué a Alacant. Segons sembla, el 2 de maig de 1783, i dic això perquè el seu únic biògraf, Charles Pirozzini — en un discurs llegit a l'Ajuntament d'Alacant en 1889 i publicat a Barcelona en 1891 — afirma, no sé per què, que nasqué en 1791. Seria més agradable que fos així, en un cert sentit. Quan Rodes, guanyats a l'Escola de dibuix d'Alacant tots els premis, estudiava pensionat pel Reial Consolat a l'Acadèmia de Sant Carles de València, fou citat, en 1809, a la seva terra per fer-hi de director interí de l'Escola. Si nasqué en 1791, tenia divuit anys, i això faria bonic, director als divuit anys: fins és una mica romàntic. Si nasqué en 1783, la cosa no té cap gràcia.

En temps de la guerra dels francesos, Rodes corria per València, on feia retrats al minut als oficials, a tres pessetes. L'any 1815 obtingué a la citada acadèmia el títol, amb diploma, per exercir lliurement la pintura. Era pintor amb títol: res d'intrusisme o curanderisme.

En 1818 la pròpia Acadèmia de Sant Carles el féu acadèmic de Mèrit per la pintura. Tenia molt nom entre el públic, i especialment entre el grup d'intel·lectuals que voltaven la famosa duquessa de Frías. Ell feia aleshores miniatures, i es sap que la duquessa en regalà algunes, muntades en marcs de brillants. La família d'ell en conserva una d'admirable.

Però els seus triomfs eren ja en el passat, que estava de moda — després d'haver-ho estat a França en el segle anterior. Tingué la traça de donar als retrats un vigor i una qualitat poc corrents. Per cert que ell treballava — com em penso que és molt corrent en aquest procediment — fent servir el dit xic per esfumir el llapis, i els seus espectadors, als quals això devia venir de nou, admiraven com aquell dit transformava les ratlles de llapis en les qualitats de carns i robes, fins al punt que la duquessa de Frías parlava del seu *dedo milagroso*.

Per una carta de Vicente López — l'autor del famós retrat de Goya — al nostre Rodes, amb qui eren molt amics, sabem que un dels seus retrats de la duquessa, reproduït en litografia, serví per encapçal·lar una elegia a la mort d'aquesta escrita per Juan Nicasio Gallego.

Rodes tenia ja un nom, com ho prova el fet que fos enviat a cercar de Barcelona pels fills del comte de Santa Clara, els quals volien un bon retrat de llur pare abans aquest no morís. Això era en 1820. Rodes vingué a Barcelona, i posà a la Fonda de les Quatre Nacions, la millor, situada al que aleshores era centre de Barcelona. El retrat del comte, de quinze pams d'alçada, de *cuerpo entero* i de *composició*, fou un èxit i li valgué infinitat d'encàrrecs. Degut a això, i que Barcelona li provava (estava millor d'una malaltia d'estómac que patia), envià a cercar la seva dona i el seu fill per instal·lar-se definitivament a ci.

De la casa del seu amic el botànic Cavanilles, on vivia darrerament, anà a un pis del carrer d'Escudellers, que era aleshores el millor carrer de la ciutat o poc menys. Més estret, a trossos, del que ara és, estava il·luminat a les nits per les llumeneres de dos brocs de dues farmàcies, i per cinc fanals penjats que el vent feia anar com volia. Hi havia les botigues de moda — entre elles les del sabater per a senyores Bros, el primer que exposà les sabates en aparadors de vidrieres. Hi havia quatre cafès, i el palau dels Castellodorsius. Que Rodes anés a viure-hi, vol dir que ja era un home de categoria. A la mateixa casa vivia el pintor Rigalt, amb qui foren íntims amics.

Eren els temps d'*El Europeo*, de les perturbacions polítiques, de Manuel de Cabanyes i, anys després, d'*El Vapor* i de l'*Oda a la Pàtria*.

Rodes, aclimatat a Barcelona, obtingué en 1834 el càrrec de *Profesor en la clase del colorido y composición con la corrección de todas las demás clases de principios* (suposo que vol dir elementals) a l'Escola de Nobles Arts de la Junta de Comerç de la ciutat. Com a mostra del seu saber hagué de pintar un quadro de composició, per al qual li donaren el tema: *Abraham, a proposición de Sara su esposa, toma por mujer también a su sierva Agar*. Això del tema aleshores era fonamental en pintura.

En les primeres vacances, Rodes hagué de fer de nou tots els models de dibuix de l'escola. Ho féu treballant directament sobre la pedra litogràfica: era home d'enginy i li agradava aprendre procediments nous. Entre els seus papers hi ha una llibreta d'apunts sobre litografia.

En 1837 fou nomenat director interí de l'Escola, i en 1840 — l'any que pujà a regent Baldomero Espartero — Vicenç Rodes obtingué el nomenament de director efectiu.

La seva fama estava consagrada, i era de bon to fer-se retratar per ell: les millor cases tenien retrats al pastell, que pintava sobre seda blau-grisa. En feia a l'oli, però no s'hi acreditava tant. Retratava tothom: Ferran VII, el general Castaños, l'escultor Campeny, Mina, Riego, Bertrán de Lis, el duc de No-llejas, el comte d'Espanya. Per cert que quan feia el retrat d'aquest es promougué un incident, perquè el general volia que el fes amb pantalons vermells i ell volia pintar-los blancs, de gala, perquè el color anava millor, i quan l'ajudant del general anava a preguntar com estava el retrat, Rodes responia: «*Dígale usted al conde que sigue sin pantalones.*» Un amic dels Rodes, un tal Bordeja, referint-se al caràcter del famós comte, tot sovint li deia: «*Rodes, usted irá a la Ciudadela.*» Però no hi anà, i acabà pintant els pantalons blancs.

Els retrats corrents al pastell els enlestia

que pren un croquis, mig recostat a la piscina del baptisteri?

El poeta el veu aparèixer

amb sa levita de gran campanya i amb sa corbata de quatre voltes

i se la imagina

seguint un aire del gran Bellini o una balada de Walter Scott.

En aquesta evocació no hi manca res: Bellini, l'autor dels escandalosos passos dobles de *Norma*, les ruïnes, les coves, la indumentària, Escòcia i Walter Scott. Es tot un temps.

De Bellini no tot era dolent, i Rodes, home afinat — que componia música per a la guitarra, que la seva dona tocava seguint la moda del temps —, devia saber triar. Jo sé que la seva filla tenia una predilecció per una de les coses més boniques de Bellini, l'ària del tercer acte de *La Sonnàmbula* que comença *Ah, non credea mirarti*, i molts anys després la cantava als seus fills. Aquesta filla de Rodes, la senyora de Moragas, jo encara l'he coneguda, a noranta anys, servint restes d'una gran bellesa clàssica.

Això de dibuixar les ruïnes també és un tòpic de l'època: així s'imaginava Macaulay els futurs turistes de la Polinèsia que visitessin les ruïnes de Londres d'ací a molts segles. I Walter Scott! Tota la Renaixença porta el seu signe. Fins l'*Oda a la Pàtria* d'Aribau fou presentada per la redacció d'*El Vapor* amb aquests mots: *Lo presentamos a nuestros lectores con el fin patriótico con que presentaría un escocés los versos de Walter Scott a los habitantes de su país.*

Recordem que som als inicis de la Renaixença. En 1839 surt, amb enorme èxit, al *Brusi*, la primera poesia del Gayter del Llobregat, i en 1841 es publica el seu primer volum, amb aquell pròleg, manifest admirable, que tots hauríem de saber de memòria.

Mentrestant, Rodes està en ple triomf. L'Escola de Nobles Arts passa a l'Estat, però el segueix de director, ja oficial, i amb uni-

Un aspecte del I Saló «Mirador»

en dues sessions. La seva facilitat era gran, i, amb certa coqueteria, havia fet la prova de mirar una estona el model i després treballar sense mirar-lo més, i així i tot obtenia la semblança absoluta que encara avui es fa veure.

Resulta dels seus papers que cobrava aquests retrats a 32 duros, quantitat no pas petita per l'època — dues unces — que mostra el seu prestigi, que li permetia tenir a les seves ordres, com a professors, i sense protesta, els pintors Josep Arrau i Barba, Gabriel Planella, Pau Rigalt i l'escultor Damià Campeny.

D'aquest temps ha d'ésser una carta d'ell dirigida a Claudi Lorenzale, aleshores pensionat a Roma, l'autògraf de la qual es conserva. En transcripció el fragment més interessant:

«Mi apreciable discípulo: sus cartas de V. me llenan de satisfacción, pues por ellas veo conserva V. consecuencia y el deseo de ser útil algún día tanto a sí mismo como también a su patria y familia; yo recibo en esto también mi parte, y espero ver realizada mi esperanza. = He visto con gusto sus producciones, que remití a su Sra. Madre, y le doy a V. el parabién, tanto por lo satisfecho que he quedado, como por haber ganado un premio de composición según su Sra. Madre me dijo. Animo, y no desmayar, y sobre todo consultar y más consultar el natural, y nada de sistemas; bueno es oír y ver, pero hacer lo que la abeja que saca miel de la flor amarga. = Fómese V. original por lo que le sugiera la verdad (que este es el verdadero camino). Lo demás son cabilaciones y la pérdida de muchos talentos. V. tiene bastante talento para formarse. Con qu. estudiar y fuera aprensiones.»

Heus ací com Rodes recomanava al seu deixeble l'escola del natural, el realisme, del qual ell dona mostres en els seus retrats, en els quals un amic meu trobava una punta de caricatura, que no és altra cosa que aquest realisme pur. Vegeu si no els retrats d'Ingres. Ara bé: Rodes era un admirador d'Ingres. I fa gràcia que per seguir les tendències de l'home que exclougué Shakespeare de la seva apoteosi d'Homer com a sospitós de romàntic, Rodes donés uns consells com *nada de sistemas*, i sobretot com l'exemple de l'abeja que saca miel de la flor amarga, que fa pensar en l'estètica de la letjor de Lessing, i en l'*horrible est beau*, és a dir, típicament romàntics.

Encara que la cara de salut dels retrats de Rodes no ens hi faci pensar, estem en plena època romàntica. En aquells dies (1841), Pau Piferrer, capdavanter de l'escola castellana d'ací, veritable representació del nostre romànticisme, se'n va a Mallorca amb la seva posa d'intel·lectual a la moda, intel·ligent i sensible, amb una punta de satisfacció, a cercar materials per als seus *Recuerdos y bellezas de España*, tal com ens el descriu M. dels S. Oliver en una poesia adorablement evocadora:

Allà del temple dins el misteri no veus un jove de front nimbat

forme i tot. L'Ajuntament de Barcelona li encarrega el retrat del capità general, La Roche, i n'hi paga 8.000 rals. El distingit teatre de *sombres* de casa Caponata, a la baixada de la Presó, li fa pintar el teló de boca. Per cert que en aquest teatre iniciaren un dia una protesta, perquè el decorat — decorat de *sombres* — no anava alhora, i oferiren fer-ho millor ells, un grup de xicotetes que es deien Ramon Tusquets, Modest Urgell, Paco Mas-

Un pastell de Rodes

riera, Simó Gómez i Francesc Soler i Rovira.

Vicenç Rodes fou dels primers a Barcelona a tenir i manegar una màquina de daguerreotip que encara es conserva. Però aquests avanços marcaven la fi d'una època. I Rodes no la sobrepassà: morí el 24 de gener de 1858. Els temps havien canviat. Ja feia deu anys que Piferrer era mort i que hi havia el tren de Mataró. Erem en plena campanya pel proteccionisme: don Joan Güell i Ferrer feia rotllo a Madrid, i ja li deien separatista; i Aribau dirigia *La Verdad Económica*; i es formava a Barcelona aquell grup de famílies que han estat la nostra aristocràcia burgesa de la segona meitat del segle XIX. I a més, en 1859, començava amb els Jocs Florals la segona etapa de la Renaixença.

La generació que Rodes retratà no el sobrevisqué, i potser per això ell ha restat, com deia Pirozzini, sense panegiristes ni detractors. Ara que tornem a interessar-nos les coses d'aquell temps, és hora d'adonar-nos que era un gran pintor.

MAURICI SERRAHIMA

Aquest article és un resum de la conferència donada en ocasió del I Saló MIRADOR, a les Galeries Laietanes, el 25 d'abril.

La qüestió de l'Extrem Orient

La situació a l'Extrem Orient és més greu del que es pot creure, perquè el conflicte sino-japonès — que ara es desenrotlla a pocs quilòmetres de Pequín, després que els japonesos han travessat la Gran Muralla, prescindint de les promeses que repetidament havien fet a Ginebra, on, d'altra banda, no havien estat preses en consideració — pot tenir d'un moment a l'altre serioses complicacions que podrien estendre la

bolxevista al Japó i l'activitat militar dels nipons a Manxúria han aguditzat sensiblement la tivantor entre ambdós països. El Japó no vol propagandistes russos en el seu territori, i els russos temen d'ésser eliminats de Manxúria i perdre la meitat de l'illa Sakhalin que posseïxen. Divuit mesos enera, semblava imminent un conflicte russo-japonès; però sortosament l'incident sorgit entre els dos governs es pogué resoldre sense

El Consell d'Estat, recentment bastit pels japonesos a Xangai

conflagració d'una manera absolutament imprevista.

Mentrestant, la tensió entre la U.R.S.S. i el govern de Tòquio sembla accentuar-se. A Moscou — cal reconèixer-ho honradament — s'esforcen perquè el conflicte no surti dels límits polítics i diplomàtics i passi al camp de les armes, contràriament al que fonts angleses, no certament imparcials, volen fer creure. El govern soviètic, tot i posseir un dels més formidables exèrcits del món, desentrotlla avui una política pacifista, més que res per raons de prudència. A Moscou no es fan il·lusions sobre l'hostilitat amb què gran part d'Europa i d'Amèrica volta el govern bolxevista i comprenen ben bé que la participació russa en un conflicte serviria de pretext perquè hi intervinguessin altres nacions, animades de l'únic propòsit d'abatre el règim que ha substituït el tsarista.

En canvi, a Tòquio en aquest moment estan afectats d'una dèria nacionalista i hegemonica que pot fer perdre tot sentit de la mesura i precipitar els esdeveniments d'un moment a l'altre. El govern japonès, a la seva vegada, no ignora que els Estats Units no senten gaire simpatia pels súbdits del Sol Llevant, i que en cas de conflagració es podria produir aquesta estranya paradoxa: una aliança militar entre la ultracapitalista i individualista Confederació nord-americana i l'anticapitalista i comunista Rússia soviètica, per tal d'assolir el comú objectiu d'influir al Japó una desfeta que disminuï tant des del punt de vista militar com des del punt de vista moral. Per això el govern de Tòquio procura frenar els impulsos dels inconscients que ja voldrien passar a l'acció contra Rússia com s'ha fet amb els xinesos. Aconseguirà el govern dominar aquest corrent que com més va més s'intensifica en tot el país?

Els motius de discòrdia entre russos i japonesos no són recents. En efecte, els japonesos no han pogut oblidar que la Manxúria meridional — Lao-Tung —, conquistada per ells amb les armes en el transcurs de la guerra de la independència coreana, hagueren de restituir-la a Xina, la qual a la seva vegada li concedí a Rússia, poc temps després, en arrendament. La victòria dels japonesos en 1905 fou, doncs, una veritable irrisió. Des d'aleshores l'odi dels japonesos contra llurs veïns blancs no ha fet sinó augmentar.

Per llur cantó, els russos, que des de feia més de dos segles tenien concedit pels emperadors de Manxúria un monopoli gairebé integral del comerç en el riu Amur i els seus afluents, i que des de 1895 havien iniciat la construcció de línies ferroviàries i creat la navegació fluvial, no han acceptat de bon grat d'ésser reemplaçats pels japonesos, després dels darrers esdeveniments. El tractat de Portsmouth, signat després de la victòria japonesa de 1905, atorgava als japonesos i als russos la mateixa guarnició — quinze homes per quilòmetre — guardant les respectives línies ferroviàries.

En aquests darrers anys, la propaganda

recórrer a les armes. Ara, però, s'hi ha afegit la gravíssima qüestió dels ferrocarrils manxurians.

A conseqüència dels tractats establerts amb Xina per la companyia russa que explota les línies ferroviàries manxurians, restava garantida la més absoluta independència i l'exclusivitat dels serveis. En vista d'això, la companyia construï encara uns quants milers més de quilòmetres de via fèrria.

Prop d'un any enera — després dels darrers esdeveniments que tingueren lloc a Manxúria —, aquestes línies passaren sota el control administratiu del nou govern manxurià, cosa que el govern de Moscou ha considerat com una violació dels acords presos entre Rússia i Xina. Els russos, aleshores, a tall de represàlies, han recorregut a l'únic mitjà que tenien a les mans, això és, procedir al retorn cap a Sibèria del material, locomotores i vagons, que circulava per aquells ferrocarrils. A més a més, el govern de Moscou ha cregut necessari de fer extensiva la mesura a les altres línies de l'Est de la Xina que formen part del Transsiberià.

El govern manxurià, que en realitat no és més que un govern de palla del de Tòquio, pretén que els russos tornin el material segrestat, a fi de poder reprendre els serveis que han quedat interromputs; però Rússia, abans d'accedir-hi, demana que sigui garantida l'observança escrupolosa dels tractats estipulats amb Xina.

Aquest és el motiu pel qual les relacions entre Tòquio i Moscou són avui tals de vista i vants que justifiquen les alarmes abans apuntades.

Es la nostra opinió que les mateixes forces ocultes — que han estat al·ludides recentment per Daladier en un discurs seu — que han provocat el conflicte sino-japonès intentaran d'empènyer el Japó contra Rússia. Però, tot i creient que la situació ha d'ésser tinguda per greu, no creiem, per les consideracions abans exposades, que aqueixes malèfiques forces misterioses puguin influir fins al punt de portar les coses a la catàstrofe.

Pel que fa referència a la guerra en curs entre el Japó i la Xina, no es pot sinó constatar dolorosament que ha pres proporcions més vastes potser del que pensaven els més escèptics. L'avanç de les tropes del mikhado, que haurien hagut de limitar força més llur acció, envers Pequín, que serà inevitablement ocupat si no ho ha estat ja quan aquestes línies apareguin, no podrà sinó excitar l'esperit dels xinesos, que si són pobres en mitjans de defensa, són excessivament rics, en compensació, en xenofòbia i senten llur orgull humiliat fins a l'extrem per les victòries de llurs enemics. Els xinesos no voldran cedir a les pretensions de Tòquio baldament els matins.

Cal no oblidar, tampoc, que Xina és un país membre de la Societat de les Nacions, la qual haurà de pendre sense tardar una decisió sobre aquest conflicte. Si s'hagués d'aplicar el pacte, no creiem que el Japó pugui quedar gaire content d'haver-lo violat.

TIGGIS

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Lliura: Bitllets de ferrocarril i Passatges marítims i aeris; els Bitllets quilomètrics espanyols, a l'acte, facilitant ensem al client la fotografia necessària.

Reserva: Seients en els trens ràpids, Places en Pullmans i cotxells, Habitacions en els millors hotels, Autocars per a gran turisme.

Organitza: també: Viatges individuals a preu fet, Excursions, Peregrinacions, Congressos, Creuers i molt especialment

Viatges de nocés: a Roma utilitzant els bitllets reduïts del 70 % que com Agència emissora dels ferrocarrils de l'Estat Itàlia lliura a l'acte a tot client al qual interessin.

SERVEI ELECTRIC PER A AUTOMOBILS

EXIDE

REGULADORS CARAGE ELECTRIC CARRER MOTY (ARIBAU I DIAGONAL)

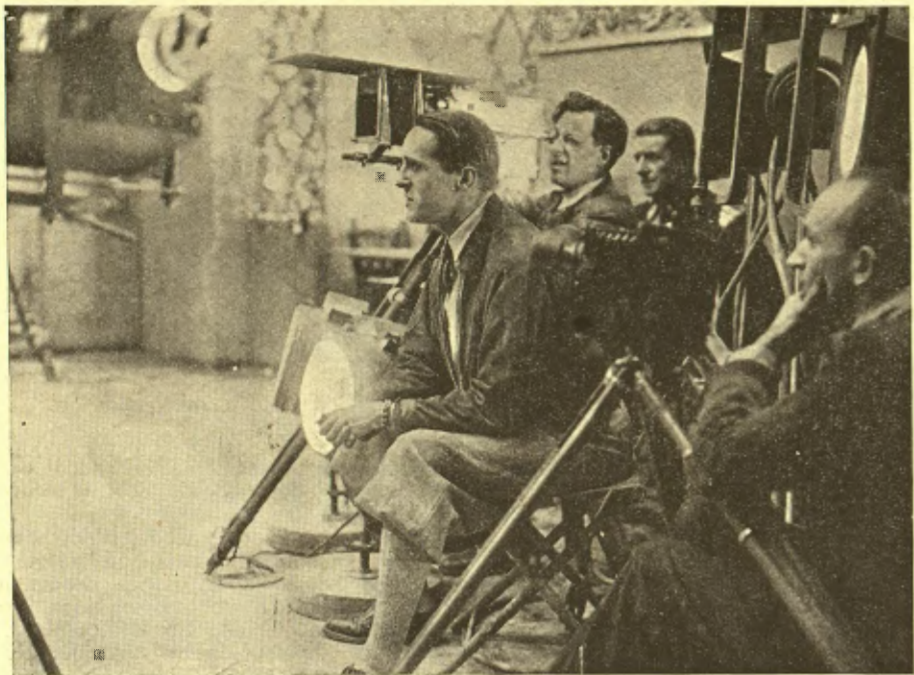
EL CINEMA

Després de la sessió "Mirador"

Hem revist *Entr'acte*, aquesta enjogassada ronda d'objectes composta per René Clair l'any 1924, amb un gran virtuosisme de l'humor i del cinema. Tornar a parlar ara d'aquest film excepcional significa recordar-nos de les primeres sessions organitzades per MIRADOR, en les quals, tot tractant de valoritzar films com *Marguerite Gautier* i *Una xicota a cada port*, introduïm a Barcelona aquells petits films característics d'alguns artistes treballant en el cinema amb un perfecte esperit d'independència, esperit d'in-

sica. Així mateix creiem que podria veure's clarament coin *el cinema neix de l'esperit del ballet*. *Entr'acte* preludiant *El milió* i la joia que ens dona *El milió*, una mostra pura com poques de les joies autènticament cinematogràfiques.

René Clair no pot negar la seva amistat amb Picabia, Cocteau i Erik Satie. Els dos primers són els autors del *scenari*, Satie l'autor de la música (que no hem sentit mai: al Coliseum la cinta anava acompanyada amb la *Rapsòdia blava* de Gershwin). Una

René Clair en funcions de director

Concurs "Mirador"

En el nostre número vinent donarem el resultat, avalat amb totes les garanties, del concurs organitzat per MIRADOR sobre quins són, en opinió de la majoria, els quatre films sonors millors d'entre els projectats entre nosaltres. Els dies finals del termini assenyalat per a la recepció de butlletins de votació s'ha distingit per una veritable allau d'opinions, l'escrutini de les quals és feina llarga. Indubtablement, l'anunci que el primer premi del concurs consistia en dos passis valdors tot un any per a tots els cinemes de Catalunya, no ha estat gens estrany a la incrementació, aquests darrers dies, de les respostes.

I, a més a més del resultat i proclamació dels guanyadors, bé ens caldrà comentar les dades que es desprenguin d'aquest concurs, tant més que molts lectors han cregut necessari raonar el vot que han emès.

Més d'un concursant ha votat més d'una vegada, a fi de poder comptar així amb més probabilitats d'encert, encara que els que han fet això han recorregut a artificis púdics per amagar l'estratagema. Francament, això és, per nosaltres, una prova de l'interès que s'hi han pres, si no ho és de la sinceritat de llurs opinions.

PANORAMA

El cinema a l'escena

El nostre amic Paul Colin vol provar que, si la introducció d'elements teatrals en el cinema gairebé sempre dona mals resultats, una utilització judiciosa del cinema pot, en canvi, eixamplar el marc del teatre. Per a aquesta demostració, Paul Colin farà precedir la *féerie* de Maurice Revel, *L'enfant et les sortilèges*, d'una part cinematogràfica. Això és tant més necessari, segons Colin, que l'autor del llibre, Colette, ha escrit coses així: «El rellotge s'enfada, l'escalfor s'enfada...» Com volem realitzar això? Entre els objectes hi ha massa desproporció perquè puguin ésser reemplaçats per personatges en el ballet. Les imatges — deu minuts de cinema — seran succeïdes per personatges vivents i començarà la representació. El cinema farà doncs el paper de l'actor que, en l'escena antiga, recitava el pròleg de l'obra.

Qui ha dit crisi?

Crisi és la paraula de moda, aplicada a totes les coses existents avui dia. El cinema no s'ha alliberat, com cap indústria, de la crisi. Però...

Samuel Goldwyn, un dels magnats de la indústria cinematogràfica nordamericana, ho ha declarat ben rotundament en el seu recent viatge a Europa:

«Hi ha un lleuger malestar en el cinema — ha dit —, però no hi ha ni hi haurà crisi del cinema. El malestar venia del fet que havíem produït tres vegades més de films del que calia. En aquest moment, no hi ha prou artistes, autors i productors al món per fer més de cent bons films l'any. Ara el públic a penes veu res més que bons films, i les companyies que es troben apurades són les que produeixen films dolents.»

Una resurrecció

Un jove postor en escena avantguardista, Roger Goupilières, ha trobat uns discos vells en els quals havia estat enregistrada, fa vint o trenta anys, la veu de Sarah Bernhardt, de Réjane, de Mounet, de Coquelin *aimé* i altres celebrats d'avantguerra.

Aleshores ha buscat vells films muts en què aquells artistes havien aparegut, i se li acudí de resuscitar això i allò.

Amb assessoria de presidari, ha compost, diuen, petits films parlants, reenregistrant en discos nous aquelles ceres velles i obtenint positius arranats d'aquelles cintes prehistòriques.

La feina ha estat difícil. Al temps del mut, es passaven setze imatges per segon, mentre que ara se'n passen vint-i-quatre.

Ha calgut un treball de sincronització entre la imatge i el so, que, segons els crítics que han vist i sentit aquests films curiosos, ha reeixit força més enllà de les esperances. Aquesta feina de compaginar ja està llesta i aviat seran projectats aquests films en un gran cinema parisenc.

FEMINA
AVIAT ESTRENA DE

La quimera de Hollywood
FILM COLUMBIA

Distribuïda pels Artistes Associats

Per Geneviève Tobin, Pat O'Brien i Lucien Prival

Interessant realització d'EDDIE BUZZELL que presenta les intimitats de la metròpolis del cinema

Música i sons

Alguna vegada hem parlat aquí del rol que han de jugar les paraules en el film sonor. Avui ens ocuparem de dos altres elements constitutius de la nova modalitat cinematogràfica: de la combinació de sons que és la música i dels sons en general.

«A les nou us projecten un film. A un quart d'onze, acabada la projecció, us diuen: Poseu-vos aquí, escriviu i doneu-nos el vostre acompanyament demà al migdia», ha dit Henry Verduin, l'autor de les partitures de *La douceur d'aimer* de René Hervil, *Gagne*

escenari que traduí en imatges la partitura. Els realitzadors de dibuixos animats no fan altra cosa. Creen les imatges segons la música, en comptes de crear música segons les imatges. Sincronisme perfecte que dona satisfacció a l'ull i a l'orella alhora.

Però no són solament els directors que es preocupen d'aquestes qüestions. Molts músics malden també per a aliar intel·ligentment música i imatges. Friedrich Hollander, per exemple. Aquest compositor alemany, autor de la música de *L'àngel blau* de Sternberg,

«Aquesta és la nit»

quietud que els corduïa a tota mena de jocs lluminosos. Moltes temptatives, algunes d'elles francament avortades, altres sostingudes per una crítica i un públic d'esnob, però també entre tantes, resultats preciosos que cal avaluar.

Entr'acte avui ens ha plagut més que mai. L'hem trobat tan divertit com aleshores, divertit de la mateixa manera que trobem divertit *El milió*. La mateixa poesia, la mateixa ironia, un estil inconfusible, un mateix home, un idèntic temperament darrera les imatges. Naturalment, *Entr'acte* va relligat a una època, una època en la qual Serge Diaghilev governa amb plens poders. Avui René Clair és natural que faci altres coses, però no nega per res les lliçons cinematogràfiques que servia aleshores.

Hem parlat moltes vegades de les relacions del ballet i el cinema, Nietzsche, reflexionant sobre el drama musical de Wagner, va poder escriure un llibre mostrant la tragèdia grega naixent de l'esperit de la m-

època que és tot un programa, o més ben dit, tota una absència de programa. Netament antiromàntica, això sí. El que sobta en *Entr'acte* és la seva qualitat estrictament mecànica, intel·lectual; tot vol ésser obtingut amb i a través de la tècnica material del cinema. És la màquina que permet d'obtenir aquelles bromes, bromes del muntatge, de l'alentit, de l'accelerat. I per damunt de tot, i això és el que a nosaltres ens corprèn més, una impressió d'improvisador. René Clair va prenent els seus motius com aquell que juga amb el ritme i el muntatge. Adés una dansarina que ha de permetre-li aconseguir uns moviments sinuosos, bategant sota un alenit prodigiós d'emoció; adés una comitiva funerària, que és un motiu que René Clair devia estimar per damunt de tots. Vegeu-los com passen per un parc d'atraccions; però res aquí de la moralitat d'un Von Stroheim, ni falta que ens hi fa. És la idea cinematogràfica el que importa. D'un objecte saltà a l'altre, connectats tots per un moviment que s'accelera fins al paroxisme. René Clair es diverteix amb l'instrument que té entre mans.

El do del cinema ja és en *Entr'acte* quelcom més que latent. S'hi anuncia la gran carrera d'un director. Els que aplaudiren l'estrena d'*Entr'acte* ara fa quatre anys al Rialto (avui cinema Rosselló) no s'equivocaren. *Sous les toits de Paris*, *Le milion*, *A nous la liberté*, 14 Juillet, que han vingut després, ho confirmen a bastament.

Ballet encara, i de bona classe, el film de Charlot: *Charlot a l'autòdrom*. No és el millor Charlot d'aquella època, ni molt menys. *Charlot al balneari*, per exemple, és força superior, però la lliçó és la mateixa. El cinema, Charlot i els altres han evolucionat, han progressat, però han mantingut sempre fidelitat a aquelles intuïcions que triomfaven aleshores i triomfaran sempre. Charlot s'ha complicat terriblement, fins al punt que no ens estranya trobar persones que prefereixin el Charlot de les comèdies sincopades dels principis al sentimental d'avui; però Charlot era en essència en aquells gestos que arrencaren les nostres rialles més irresistibles, quan, encara nois, anàvem, els dijous a la tarda, al cinema, a veure els indis i el Charlot i la Mabel de les comèdies Keystone.

I si continuéssim parlant d'essències, podríem dir que el film fet a Mallorca donat abans de *Tòpaze*, ens revelava que, essencialment parlant, la producció nacional continua estancada sense remei. Es endebades que Chaplin, Griffith, King Vidor, René Clair donin lliçons gratuïtes de cinema; hi ha persones que no tenen l'afany d'aprendre i que no pretenen sinó protecció en nom del patriotisme.

JOSEP PALAU

CAMISERIA
FITO
BARCELONA

Exit en la mida
Corbates inarrugades
Pijames a gran preu
JAUME I, 11
Teléfono 11655

ACTUALIDADES
RAMBLA CATALUNYA, 37 - TELÉFON 11701

- **U. F. A. Actualitats**
Els últims reportatges Europeus.
- **Pathetone**
Una formidable exhibició d'acro-
bàcies aèries presentades per Sir
Alan Cobham.
- **Paramount News**
Les últimes notícies mundials.
- **Toledo**
Formidable documental de la
col·lecció artística i monumental
d'Espanya. Les belleses de la
Imperial Ciutat.
- **Eclair Journal**
Les més recents actualitats del
món que amb caràcter d'exclusi-
va s'exhibeixen en aquest saló.

Continua des de les onze del matí
a la una de la nit.
Localitat única: UNA PESSETA
Aparell Western Electric

anda que te ondulen

COIFFEUR POUR DAMES

Un vodevil fi molt més divertit del que hom creu,
per Fernand Gravey i Mona Goya

ES UN FILM
PARAMOUNT

COLISEUM

Avui, gran èxit de la

Representació per Espanya:
A. C. E.
Provença, 273 - Barcelona

FEMINA

Lilian Harvey
i
Henri Garat
en
Sueño dorado

CAPITOL

Jean Murat
i
Daniela Parola
en
Estupéficientes

URQUINAONA

L'èxit dels èxits

LA PRINCESA SE DIVIERTA

Marta Eggerth
con Hermann
i Ernest Verebes

Una exclusiva
FEBRER I BLAY

DE PARÍS ESTANT

Una estrena de Bernstein

Les festes de Pasqua solen marcar un oasi en els afers, no sempre pròsper ni molt menys, dels empresaris de teatre. És natural, doncs, que ells aprofitin l'oportunitat per oferir al públic el bo i millor del que guarden. Cal reconèixer que no sempre la qualitat d'aquestes correspon a l'esforç dels bons propòsits, però aquest any ningú no haurà pogut queixar-se de la florida pasqual de l'escena francesa. En tres vetllades consecutives, tres autors de relleu universal correspongueren amb escreix al que és de llei reclamar a un talent dramàtic d'historial brillant. Francis de Croisset obrí la marxa amb *Le vol nuptial*, comèdia discreta i alada en tots sentits, per tal com les performances temeràries de l'aviació hi tenen un lloc de primer pla. L'endemà mateix Henry Bernstein enrobustia una vegada més el seu prestigi estrenant al Gymnase *Le Bonheur* i Sacha Guitry l'estalonava presentant la nit següent *Châteaux en Espagne*, una de les obres més subtils i reeixides de la llarga sèrie que ha creat i ha interpretat fins avui aquest simpàtic autor-actor.

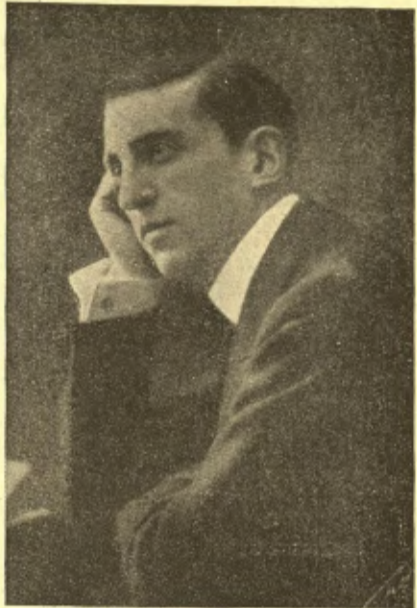
Croisset i Guitry, especialment aquest darrer, perseveren en l'explotació dels motius agíls i graciosos que de Marivaux als nostres dies tants de títols magnífics han valgut al teatre francès, però que, també, posat en mans menys solvents, tan sovint s'esbraven en simples teories de banalitats relligades amb uns quants mots d'esperit de més o menys fortuna. Bernstein es referma en el seu mestratge de dramaturg hàbil i original, estrany als prejudicis de tradició o d'escola sense necessitat de recórrer mai a les tombarelles de l'extravagància.

Darrera els excessos convencionals de la dramàtica d'avantguerra, són molt pocs actualment els autors amb prou pit per arriscar-se en la difícil obtenció del patètic escènica simplement humà, net de boires líriques com de tot matis grotesc o irònic. Henry Bernstein constitueix segurament, des d'aquest punt de vista, l'excepció contemporània més notable. A part d'això, ha comprès sempre que el teatre viu té d'ésser un art de multituds i no un redós del preciosisme; i aquest guiatge és el que l'ha portat cap al camí de la popularitat merescuda. Home de teatre fins el moll dels ossos, intel·ligent polsador dels ressorts de la tècnica aliats als recursos de la imaginació més fresca, cada estrena seva us fa obrir els ulls a un pou d'inquietuds desconcertants. En tot moment és el dramaturg que s'encaixa a la tònica exacta que exigeix l'objecte que s'ha proposat animar sobre les taules. Quan li cal, sap atènyer el cru dramatismen en què excel·lí Sudermann sense entrebancar-se amb cap dels seus convencionalismes. Si és necessari, sap lliscar de la comicitat al patetisme, de la precisió a les suggerències, del camp merament expositiu al sentimental o al satíric amb una ponderació i una oportunitat admirables. Molt abans que Paul Gèraldy i els seus seguidors portessin a l'escenari el seu sistemàtic simplicitisme de darrera hora, Bernstein, en *Le Voleur*, ja havia aconseguit esquematitzar al punt just les escenes que reclamen una nuesa d'elements per a reflectir la màxima expressivitat. Bernstein no serà mai l'autor corcat pels afalacs que es plega amb el séc comode d'una recepta d'èxit o s'empara en els trucs hàbils d'una traça instintiva.

Le Bonheur és una obra on resplendeixen plenament totes les qualitats del seu autor. N'hi ha prou amb tafanejar la diversitat de comentaris que ha suggerit a la millor crítica de París per a fer-se càrrec del feix d'acotacions interessants que poden fer-s'hi.

El protagonista de *Le Bonheur* és un anti-

social de bona fe, intel·ligent i instruït, que es revolta de veure com les multituds permeten als murrís explotar la seva immensa badoqueria. Aquesta indignació es concreta contra l'objecte que li sembla més vil, una star internacional que triomfa en el music-hall i en el cinema gràcies al reclam traçut i desafortat que tothora li organitzen els que la volten i viuen dels seus èxits. Els milers d'espectadors que l'aplaudeixen per tot el món, cerquen en ella el goig de la bellesa a l'abast de tothom, l'incitant sexual que els

Henry Bernstein

serveixi d'evasió barata de les seves misèries i els distreu de cercar-ne el remei. Per a protestar davant tothom d'aquest tort col·lectiu, espera l'artista a la sortida d'una representació i la fereix d'un tret. No gens menys, la vista del procés per assassinat frustrat oferirà un espectacle insòlit. La víctima ha esdevingut amorosa de l'agressor en veure que solament un gran amor pot haver armat la seva mà, i el defensa apassionadament. Ell interpreta aquesta actitud com responant al pla deliberat d'un nou truc publicitari, i la insulta proclamant en veu alta els seus mòbils de destrucció. La sentència del tribunal serà benèvola. El dia que ell surt de la presó troba la dona enamorada que l'espera. Llavors l'apòstol anàrquic s'adona de com l'instint segur de la feminitat ha sabut endevinar el que ell no hauria conegut mai en els seus raonaments capciosos. Ara veu clar que pateix d'una hipertròfia passional; que si ha volgut matar aquella ídola festejada, en el fons no era sinó pel sentiment d'una enorme gelosia envers el ramat dels seus admiradors, tot i creient-se realitzar una reivindicació justiciera. La consciència del seu amor l'aclapara. I fugit tot sol, esperonat per l'íntim plaer del renunciament en l'abocia la seva impotència. Restar amb ella volia dir la fruïció d'un amor aconseguit, la felicitat d'una vida brillant i fàcil, però significava, també, l'amargor de conviure amb el testimoni constant del fracàs d'una superbia disfressada d'ideari angelical. Altrament, sap que els homes de la seva mena, turmentats i neguitosos per essència, no són fets per a les dolçors de les possessions serenes ni per assaborir els elements preciosos del goig de viure, les belles palpables que hi ha dins la creació. El seu contacte les esfalliria. S'estima més anar-se'n, guardant dintre l'estoig dels records una il·lusió esvaïda de felicitat en potència.

L'home sol contra tothom, car a Ibsen, ja no pot aspirar a la categoria que intentà concedir-li una característica literària del segle passat. Llevat del pobre Panait Istrati i d'alguns altres escriptors desplaçat i sense importància, ningú en el nostre temps no li concedeix cap atenció com no sigui en un sentit circumstancial defensiu. I sovint se'l té de classificar en el clos de les individualitats morboses.

Bernstein ens el mostra batut en la darrera posició que li ha restat per refugiar-se: la del seu petit món interior de titella amb fums de superhome.

La natura sol ésser inexorable amb els que pequen contra ella. És per això que quan una llicència pràctica obliga l'anarquista a fer-se jutge d'ell mateix, topa amb el càstig de tenir d'ajupir el seu orgull monstruós sota la veritat que expressa un dia Pascal: «El que vol fer l'àngel, fa la bèstia».

ALBERT JUNYENT

París, abril.

Una vetllada estil segle XIX

Tal com anunciàvem, la nit de dijous passat tingué lloc, com a clausura del I Saló Mirador, un acte en el curs del qual es revocaren les vetllades literàries-musicals tan en voga durant el segle XIX.

Obrí el programa la curiosa dissertació de Francesc Pujols — que el lector trobarà en la pàgina següent — sostenint un punt de vista original com tots els del nostre amic el filòsof de Martorell.

Després, la senyoreta Concepció Callao cantà una ària de *La Favorita* i una altra de *l'Orfeu*, la senyoreta Teresina Pujol recità, acompanyada al piano per la senyoreta Callao, dues poesies completament d'època, *Delirio de Abelardo* i *La confesión*, i es representà el diàleg del Jardí del General de *L'auca del Senyor Esteve*. Finalment, l'orquestra Planas, de Martorell, interpretà magistralment la *Rapsòdia hongaresa n.º 2* de Liszt, uns llancers i un vals-jota del compositor català mestre Cotó.

El públic, una mica més nombrós del que ho permetia l'exigüitat del local, acollí amb plena satisfacció aquest programa variat, un extens comentari sobre la part musical del qual, i sobre els que la interpretaren, apareixerà en aquestes pàgines la setmana vinent.

La renaixença teatral

Resposta a J. M. Miquel i Vergés

Prescindeixo dels motius que tingués Arnau per a usar pseudònims. El que calia era provar que no es sostragué el comediògraf arenyenc a una pràctica que no té res de particular ni afecta el mèrit de l'obra literària. Sospitava la procedència de la nova de la representació de *Lo Rei Micomichó*, que tinc raons fundades per a creure que no ha pujat mai a les taules. Em resta consignar, en fet de teatre, la conveniència de no obrir el llibre de Tubino i el *Diccionari* d'Elies de Molins — dic aquests tota vegada que són els que citeu — sense les màximes precaucions.

JOSEP ARTIS

Dissabte estrena al

CAPITOL

Producció en espanyol

DE PROXIMA APARICIÓ

Múrcia, exportadora d'homes

Reportatge de CARLES SENTÍS amb fotografies inèdites

Edicions MIRADOR

TEATRE, LITERATURA I CINEMA

L'autonomia d'un art

Un film teatral és només un film que acusa una tècnica teatral. No pas, estrictament, un film basat en una obra de teatre. Això és una veritat tan òbvia que justament quan escrivim aquestes ratlles ve, encara, un nou film a remarcar-ho: *Topaze*, basat en l'obra de Pagnol, com abans ens ho havien remarcat *Jean de Lune*, *Marius* i cent obres més.

Si ens hi fixem bé i foragitem dels annals del cinema els films basats en novel·les o en obres de teatre, el cinema tindrà una histò-

ria bastant més reduïda. El cinema europeu — exceptuant Clair que, això sí, n'omple tot sol el cinquanta per cent — no té gairebé cap tema original. El cinema europeu, amb Pabst i amb tots els altres, quedaria reduït extraordinàriament.

L'americà es basa, també, sovint, en novel·les. Poques vegades en obres de teatre. Així i tot ningú no accepta aquest fet perquè més aviat pot dir-se que les novel·les i el teatre americà són de mena cinematogràfica que no pas que els films americans siguin literaris.

I és que tota la literatura americana que fatalment envaeix amb dinamisme les llibreries, els fullatins dels periòdics i el cap d'alguna dependent de comerç i d'alguna *girl* de província, respon a aquest sentit de l'emoció externa i dinàmica en què es fonamenta l'esperit del cinema americà. Des de *Beau Geste* fins a *Sóc un fugitiu* ens trobem amb una pila d'obres que són, ben sospesades, d'un escàs valor literari, però d'un sorprenent esperit cinematogràfic.

No és cap defecte la filiació literària dels films europeus. Si el film és realment film, té el mèrit de la metamorfosi que els americans no han tingut de realitzar. Però és, ara, necessària a la vida del cinema l'aparició dels tipus cinematogràfics i de les obres cabdals cinematogràfiques. El cas de Clair, per exemple, i sobretot el cas de Chaplin són, potser, els dos únics que salven el cinema

de l'ostracisme que el converteix en diversió li pertoca, que és la d'art nou vinguda. Mentre hi hagi algun contacte amb les altres arts, no podrà parlar-se estrictament de l'autonomia de l'art cinematogràfic si més no — una mica puerilment — per dignitat.

Les paraules clàssiques de les revistes de divulgació cinematogràfica: «...es tracta d'una obra que ara s'ha dut a la pantalla...», són unes paraules simptomàtiques. El vuitanta per cent que s'ha fet en cinema ha consistit en això: traslladar a la pantalla,

«Topaze», de Pagnol, segons la versió cinematogràfica

ria bastant més reduïda. El cinema europeu — exceptuant Clair que, això sí, n'omple tot sol el cinquanta per cent — no té gairebé cap tema original. El cinema europeu, amb Pabst i amb tots els altres, quedaria reduït extraordinàriament.

L'americà es basa, també, sovint, en novel·les. Poques vegades en obres de teatre. Així i tot ningú no accepta aquest fet perquè més aviat pot dir-se que les novel·les i el teatre americà són de mena cinematogràfica que no pas que els films americans siguin literaris.

I és que tota la literatura americana que fatalment envaeix amb dinamisme les llibreries, els fullatins dels periòdics i el cap d'alguna dependent de comerç i d'alguna *girl* de província, respon a aquest sentit de l'emoció externa i dinàmica en què es fonamenta l'esperit del cinema americà. Des de *Beau Geste* fins a *Sóc un fugitiu* ens trobem amb una pila d'obres que són, ben sospesades, d'un escàs valor literari, però d'un sorprenent esperit cinematogràfic.

No és cap defecte la filiació literària dels films europeus. Si el film és realment film, té el mèrit de la metamorfosi que els americans no han tingut de realitzar. Però és, ara, necessària a la vida del cinema l'aparició dels tipus cinematogràfics i de les obres cabdals cinematogràfiques. El cas de Clair, per exemple, i sobretot el cas de Chaplin són, potser, els dos únics que salven el cinema

dur-hi coses de la literatura o de la vida corrent i deixar-les, simplement, damunt d'una cinta.

Ben poques vegades no ha estat així i mai en els dos casos que hem anomenat abans. Heus ací, doncs, en què consisteix l'autonomia del cinema: en aquesta elaboració de l'obra cinematogràfica que dona al film un sentit profund i un sentit vital. Elaborar, cinematogràficament parlant, vol dir pensar-ho cinematogràficament, no pas matisar obres literàries, ni, molt menys, fotografiar. I això és veu clarament en els reportatges, on tan fàcil seria reduir el film a una còpia del natural; no obstant, a la vista de tothom és el diferent valor cinematogràfic i la diferent acceptació que rep un reportatge on, per exemple, la música intervingui d'una manera adequada i on la fotografia es solucioni d'una manera perfecta, que no pas aquell altre, que és sonoritzat d'una manera irresponsable i que ofereix l'objecte amb una sola perspectiva fàcil.

És cert que convertint una obra literària en una obra cinematogràfica, sempre que el film no acusi cap reminiscència literària, l'autonomia del cinema queda salvada. Però cal, repetim, que la gent que fa cinema «pensi — originalment — en cinema» i aquest serà l'únic sistema possible de delimitació de camps.

IGNASI AGUSTI

PUBLI-CINEMA
Passatge de Gràcia, 57. - Telèfon 79681
De les 5 tarda a la 1 matinalda
Reportatges Cineac
Com s'imprimeix la música
(Documental)
Noticiari Fox Sonor
Interessants notícies nacionals i estrangeres
Catifa Màgica (Fox)
POT-POURRI BERLINÈS

SETMANA DE CINEMA CATALÀ
al
«Cinema Catalunya»
Organitzada per SELECCIONS MURIÀ
i patrocinada pel COMITÈ PRO CATALANITZACIÓ
Avui, primera funció - Estrena de
GLORIA
Per BRIGITTE HELM Retolada en català
Draps i ferro vell
Totalment cantada i parlada en català

Avui nit, estrena en sessió extraordinària al cinema
KURSAAL
del film nacional
MERCEDES
Producció:
BARCELONA - FILM
Direcció:
J. CASTELLVÍ
Josep Santpere
Rafael Arcos
Carme Aubert
Hèctor Morel
JAUME PLANAS
amb els seus
discos vivents
A l'escena actuació personal de Rafael ARCOS amb les seves converses

LES LLETRES

ELS LLIBRES

Josep Carner, *El veire encantat*

Novament el més artista dels poetes catalans ens dona un llibre de poesia. Com a tots els seus, hi trobem aquella perfecció formal — duta en aquest més endavant encara, si és possible —, i aquell lirisme transparent, peculiar, sense rodaments de cap a la guisa romàntica. Carner és un gran poeta i un escriptor d'un gust perfecte. Ultra això, d'una ètica literària que li prohibeix l'histriònicisme. D'aquí que tota la seva lírica guanyi en dibuix allò que renuncia de color. Per dir-ho amb una metàfora no sabem si gaire encient, la nuesa de Carner no usa maquilatges.

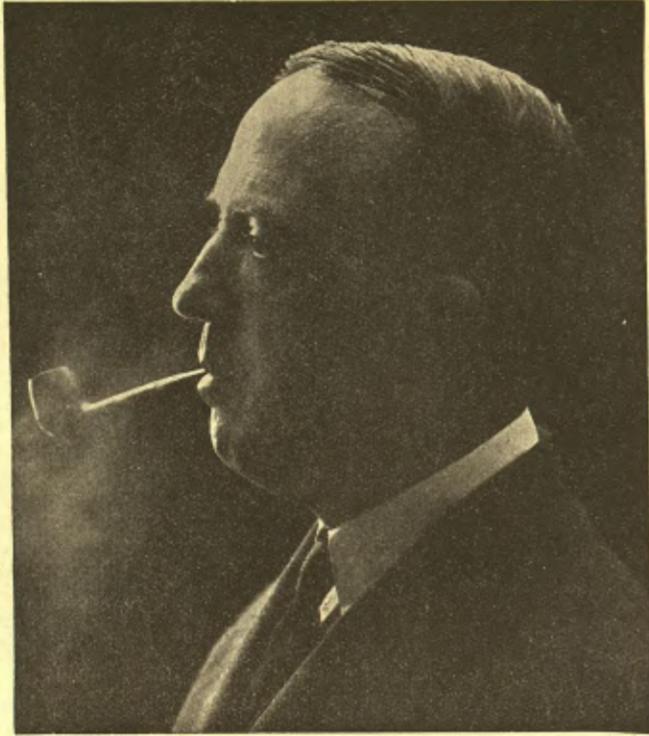
Ho fem constar, perquè sovint hom ha caigut dins l'error de considerar-lo com un poeta artificios — d'una manera divina; però artificios, al capdavant. I, en realitat, no hi ha tal artifici. Carner és sumament artista. Sent un desig continu d'ordenar bellament les seves visions poètiques. Però, en canvi, el creiem l'home del món més allunyat de fingir allò que tant se li'n dona. Tant és així que dins les seves composicions eròtiques, ni per un moment no infla el to, no declama. Al contrari, arreu escampa un polsim d'humorisme, de vegades tan imperceptible que no el reconeixem més que per les traces, però que sempre dona un regust peculiar a la seva lírica. I ja és sabut que l'humorisme, aquesta «quarta dimensió de la ingenuitat», no és mai artificial.

Carner és aquell dels nostres poetes que ha sentit més la voluntat de fer «bons versos». Bons, sense trampa ni amanerament. Mai no els ha donat mancats de pes. Mai no ha intentat lubricar-los amb una fàcil sensibleria. El retrat de carrinoneria, que es pot fer a molts poetes, àdhuc genials, com és ara als romàntics, no és aplicable, ni pensar-hi, a Josep Carner.

Tampoc el de garbuix, que avui compta dins el món amb coneadors il·lustres. No dubtem que, mitjançant un sublim «embollica que fa fort», la poesia collirà, entre molta terregada, algunes partícules de metalls preciosos i rars i que — líricament — quan les aigües són revoltes, algun pescador poètic hi guanya alguna coseta. Però el poeta que contentem es refia poc de l'atzar, i necessita estar convençut ell mateix de la solidesa dels mitjans que emprà.

Llegint aquest llibre, com tots els seus, car l'obra lírica de Josep Carner des del segon llibre ha seguit igual a ella mateixa, us adoneu de l'àgil fantasia del poeta; la quantitat de les seves visions totes subtils, totes definides. La qualitat immaterial, somiada, dels seus quadros i de les seves metàfores:

*Negre, negre, amb llarga cua,
un cavall com de cartó
mena el cotxe sense pó;
orgullós son coll s'afua;
sa alenada és la foscó.
Si ell alena, ja fa neta
d'estelada, de llumeta
la infinita nit flotant;
ningú veu a son voltant
el fanal de la placeta,
la xinxeta sota el sant.*

Josep Carner

Com tots els humoristes, Carner, al fons, és un moralista. Un bell exemple, en són aquests versos on, per la traça a servir-se del metre breu, fa pensar en Goethe:

*Cap recança
no s'atansa;
cap enveja
no em bequeja;
dol no hi ha
més enllà,
ni desig
entremig.*

O bé aquests, d'una manera més italiana:

*Só tort, jo l'arbre, perquè resto lliure;
lleuat del cos a cos, què val de viure?
Què em són les nafres i del ram l'esquim?
Só jo mateix que m'he volgut retorcer;
mes branques balen i el meu gep ja força
i estranyament canto — Só meu! — per dins.*

Un dia Josep Carner arreu conà tota una època carrindona i deixada, amb la força de la gràcia i de l'ordre. El seu darrer llibre, tan sòlid i, a la vegada, tan lleuger, s'escapa enmig de la floració raquítica i tocada del bolet d'algunes promocions joves, plenes de tics nerviosos i d'amor a les pròpies malures. Altre cop el poeta apollini trenca amb llança d'or les boires humides i pompants i allibera dins un aire clar la poesia eterna dels objectes.

ROSSEND LLATES

La Renaixença i la tuberculosi

La part literària de la vetllada literàrio-musical, amb què es tancà el I Saló MIRADOR, començà amb una breu dissertació de Francesc Pujols sobre un tema que ja havia enunciat anys enrera com formant part d'una sèrie de fullets de la qual només es publicà el primer, tema que alguns amics ja coneixien, però esperaven la seva explanació, que fou, no cal dir-ho, molt ben rebuda pel públic.

En Francesc Pujols, donada la seva franca vocació sacerdotal, va començar la seva conferència a tall de sermó, dient:

*Ah, dunque la calunnia
cos'è, voi non sapete?
Uditemi e tacete.*

Paraules d'El Barber de Sevilla, acte primer, quadro segon, escena X, música de Rossini.

Caríssims germans i germanes:

Diu Don Basili, el sacerdot creat humanament per Beaumarchais i divíment per Rossini, el que és la calúnnia. La Catalunya del segle XIX que ha vist nàixer tants dels que són aquí i ha vist renàixer la nostra vida material i espiritual, ha estat calumniada d'ésser la fi de la nacionalitat catalana. I no obstant tota la política espanyola del XIX gravita entorn de Catalunya, que imposa la seva concepció del dret públic a Espanya. En la nostra terra es produeix ensems un esclat esponerós de pensadors i poetes, que amb llur existència sola ja són una mostra palesa del nostre renaixement cultural. Però polítics i intel·lectuals fan obra d'espanyolisme. Fan llengua castellana, desterrant la catalana. Aquesta és la causa que hom hagi pogut acusar el segle XIX d'ésser la fi de la nostra fesomia pròpia. Però tota aquesta capa de castellanisme era pura fórmula; el fons era viu i d'arrel catalaníssima. Els catalans del segle XIX comencen per no ésser els culpables d'haver emprat l'espanyolisme. La tradició arrenca del segle XVI, quan Joan Boscó, primer poeta català que escriu en la llengua de Castella, abandonant la nostra, és seguit pels catalans fins als darrers anys del XIX. Des de Boscó als temps moderns, una sola reacció s'inicia a favor de la llengua catalana. És la del Rector de Valldogona. Però és endebedada. El castellanisme continua la seva obra triomfal a Catalunya. Ha de constatar, però, que mentre Joan Boscó, escrivint en espanyol, tradueix quasi Ausiàs-Marc, del qual manté l'èstil, l'ànima i la racialitat, portant a la mètrica d'Espanya l'hendecasil·lab nostre, el Rector de Valldogona escriu en català traduint i manté vegada imitant Calderón i Quevedo.

Som al segle XIX i passa el mateix. Els catalans que integren la nostra renaixença espiritual, que escriuen en castellà, formen escola catalana i continuen la nostra tradició espiritual. En canvi, els que en aquells mateixos dies inicien la restauració de la nostra llengua, copien els castellans. Però, fet sorprenent: tots els catalans que escriuen en castellà moren joves i físics. Un de sol s'escapa de la crema, En Milà i Fontanals, que ha d'acabar claudicant. Un altre, En Pi i Margall, s'escapa, perquè se'n va a viure a Madrid. Mentrestant els catalans literats que restauren la nostra gloriosa parla, viuen anys i panys. No n'hi ha cap de cèlebre que mori més jove que els que escriuen en castellà.

La literatura catalana triomfa. La salut i el temps li donen vida. En Pitarra, En Guimerà, En Verdaguier, tota la plèiade, va dominant el camp català, però sota la influència de la forma castellana. En Verdaguier, que és el ver poeta i el gegant, s'assembla a Zorrilla i arriba a traduir i imitar els místics castellans del segle d'or d'aquell país.

Però vetaquí que al bell mig d'aquest camí triomfal del nostre llenguatge, sorgeixen dues figures catalaníssimes, tradicionalment catalanes, En Bartrina i l'ixart, que tornen a emprar el castellà i tornen a morir joves i físics com els seus antecessors. En Bartrina s'assembla més a En Cabanyes i a En Piferer que no a Zorrilla. L'ixart crea catalanísticament la crítica sintètica fundada en l'anàlisi.

La tuberculosi doncs, conclou en Pujols, que és la malaltia que dona més mortalitat al món, ha contribuït d'una manera directa a la immortalitat de la llengua catalana. Es pot dir que la tuberculosi és una malaltia catalanista.

HUMORISTES D'ARA Edgar Neville

Guillem Díaz-Plaja — en el seu llibre *Una Cultura del Cinema* — parlant dels dibuixos animats, comenta amb aquests termes l'humorisme que ara es porta: «La línia d'humor, d'arrel saxona, desapareix avui pràcticament, perquè li manca la contraposició sentimental que li servia de reactiu. Les promocions futuristes no tenen humoristes perquè no tenen sentimentals. No tenen satírics, perquè resplendeix en ells una visió renovada i com verge de la vida (tenen púgils,

llavors només havia escrit cròniques sentimentals *que encantaban a las señoritas. A través del dolor; le vi el forro, la trampa, y solté la carcajada. Aun me estoy riendo de mi chasco.*»

L'any 1929 anà a Hollywood a escriure arguments de pel·lícules i a aprendre de dirigir-ne. Tingué cura i dirigí la versió espanyola de la gran producció de la M. G. M.: *El Presidio*. Torna a ésser a Madrid, on no se li pot perdonar — per atrapat que estigués — d'haver filmat aquella desgràcia de *Yo quiero que me lleven a Hollywood*, amb xerrameca tova del García Sanchiz i amb un elenc de dones arrossinades i plenes de tristesa. Algun dels seus bons acudits no pagaven de veure tanta misèria.

Neville — ultra els seus articles esparsos — té publicats dos llibres: *Eva y Adán* i *Don Clorato de Potasa*.

Epa y Adán — llibre ja difícil de trobar — és un aplec de contes curts. L'obra pren el títol del primer conte. En aquests contes es satiritzen els contes clàssics de *Pulgarcito* i l'ogre, del príncep i la pastora, els contes dels nens exemplars, dels naufrags que van a parar a una illa solitària, del bandit generós. I ens dona una visió humorística del paradís terrenal, del cel, dels Reis d'Orient, de l'Àngel de la Guarda, de les sarsueles i dels drames, dels crítics fàcils de la pintura moderna, de la conversa familiar, de les vistes judicials, i del dia més feliç. (Cal recordar que el dia que Neville va fer la primera comunió li van dir que aquest seria el dia més feliç de la seva vida. I encara recorda el mareig del vestit, de l'església, del voltar les cases, de cal retratista... i que per fi de festa agafà una pulmonia de pronòstic reservat.) Tot això ultra altres coses més rebucades com el peix que es mareja, l'aquàrium sense peixos, etc., i algun tros ben seriós i ben poètic.

Don Clorato de Potasa és una novella dedicada a Charlie Chaplin, a Ramón i a Juan Belmonte. (La primera cosa que Neville va escriure — i que ha restat inèdita — fou inspirada veient torear Belmonte. I aquest, a Màlaga, li brindà un dels braus que matà millor. El començament d'aquest llibre és de les coses més delirants i poca-soltes que puguin existir. Després, sense tornar del tot al magnífic to popular i candorós d'*Eva y Adán*, la cosa s'arregla. Ens presenta diversos amors de Don Clorato de Potasa: amb la Presidenta de la societat femenina, amb la seva professora d'anglès, amb una cavallista, amb la *señorita de conjunto*, amb la noia americana cent per cent, etc. I tracta, sempre amb el seu humorisme peculiar: la felicitat, la cursileria, els balls de disfresses, els negres, el diable, París, Nova York... El millor de tot, però, és la sàtira incisiva i deliciosa de la noia que es ven la flor de la seva innocència per salvar la seva mare. Neville, que començà la seva carrera literària fent alguna obra per al teatre, ara darrerament hi ha tornat traduint, al castellà, *Domino* de Marcel Achard — s'estrenà a darreries de mes passat al teatre Beatriz de Madrid —. Tota la crítica proclamà mòdica aquesta traducció de Neville. I ningú no li regateja que és un artista que domina el llenguatge i que el maneja amb desimboltura.

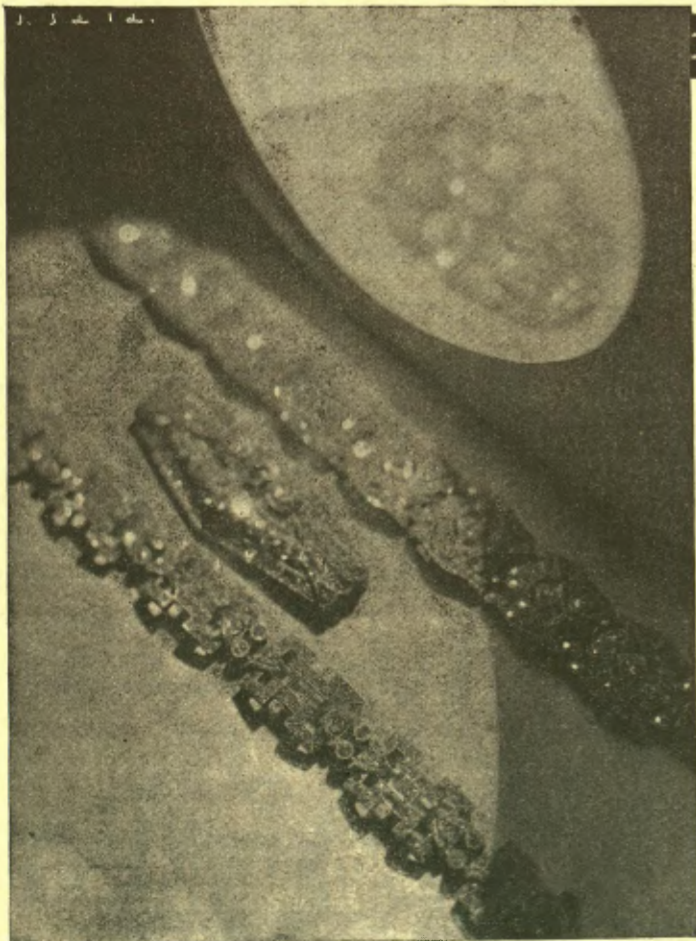
RODOLF LLORENS

Agència exclusiva per a la venda de

MIRADOR

Societat General Espanyola de Llibreria

Barbarà, 16 *** Telèfon 14186

Una geometria simple i alhora refinada, construïda amb brillants d'una transparència insuperable

JOIER J. ROCA

Rbla. del Centre, 33 - Passatge Bacardí, 2

Mapes i Guies
per a Automobilistes
i Alpinistes

Llibreria Francesa
RAMBLA DEL CENTRE, 8 i 10
Sucursals:
PASSEIG DE GRÀCIA, 87
BARCELONA

Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA

ANTONI MARTI

Màxima rapidesa ■ Màxima qualitat

AVINYÓ, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA

Societat Espanyola de Carbur Metàlics

Correus: Apartat 190
Teleg.: "Carburas"

BARCELONA
Mallorca, 339

Telèfon 78018

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Bergà (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99% DE PURESIA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MANGANES i FERRO SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

LES ARTS I ELS ARTISTES

Joan Roig i Soler

Hi ha dos Joan Roig i Soler a la història de l'art català modern, ambdós artistes tan valuosos com oblidats. Per què oblidarem aquests dos Joan Roig i Soler? Per què tenim oblidats altres grans artistes moderns? No ens aturèssim pas a escatir-ho ara com ara. Diguem tan sols que una de les causes d'aquest oblit o negligència, potser la causa principal, és la barbàrie. Encara resta un xic de barbàrie en la cultura catalana.

Tornant doncs als nostres Joan Roig i Soler, tinguem compte a no confondre's ni a prendre l'un per l'altre, perquè ambdós són coetaniament actius a Barcelona: entenguem que l'un d'ells fou escultor i l'altre pintor. Avui escudo de parlar del pintor més aviat que de l'escultor perquè no fa gaires dies que es clougué una exposició a la galeria La Pina-coteca on predominaven les obres de Joan Roig i Soler, pintor, i perquè ara se n'obre una altra al Cercle Artístic amb obres exclusivament seves, una veritable retrospectiva que té caràcter d'homenatge i de reparació al gran artista oblidat.

Joan Roig i Soler començà ja en vida a ésser oblidat, de tal manera que l'artista fins arribà a pensar a abandonar la pintura i cercar una col·locació mercantil per tal de no fer patir la família amb les privacions cada dia creixents. La muller i els fills refusaren amb estoïcisme aquella solució a la penúria... Tragèdia però; tragèdia ajornada; tragèdia accelerada, perquè, de pena i tristot, al poc temps moria el gran artista. És que aquest era un home de sensibilitat molt aguda: els sentiments semblen haver estat en l'esperit del pintor tothora tensos i vibrants fins al col·lapse irremediable; i, en realitat, Joan Roig i Soler es trobava a tot moment decantant a morir de dolor o de contentament.

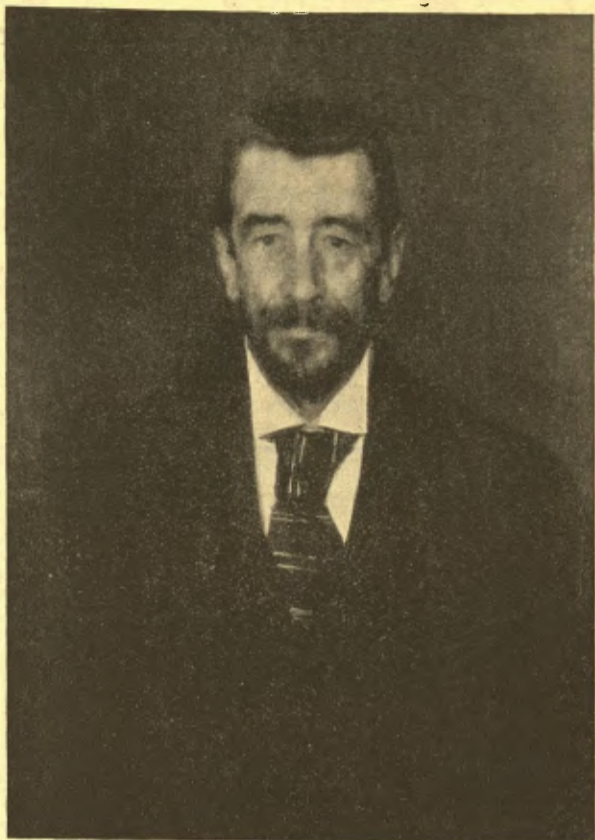
Només amb la tàctica d'un isolament constant i amb l'antídoto d'una bondat infinita, l'artista pogué ajornar la ruptura de les ti-vants cordes de la seva arpa interior.

Roig i Soler fou d'una particular i més constant agudesa de sentiments per a tot allò que al seu art concernia. Vivia en extasi constant davant de la Natura, i en delectació angèlica en tant que artista expressor de la seva contemplació. Fou com un nou *Po-verello* en trans interrompt de transmissió poètica: pintor de felicitat fecunditat; tan felicitat que hauria consentit a pagar per a poder treballar en el seu art; i li hauria semblat un absurd de cobrar-ne cap diner si la seva família no estigués rememorada darrera seu, darrera del seu extasi, bo i esperant el nodriment. És de suposar doncs que Roig i Soler devia haver de fer un enorme esforç per a reclamar dels seus clients tan sols una modesta retribució. Per la resta, no sentia vanitat ni ambició de cap altra mena: no cercava el reclam ni les recompenses oficials, aleshores més ambicionades que mai pels artistes de tot arreu. Medalla d'or per ací, medalla d'or per allà que els governs d'Espanya i d'altres terres estrangeres atorgaven a Roig i Soler, eren medalles que restaven arconades als ministres de mantes instruccions públiques, perquè l'artista no es basquejava per a reclamar-les, i molt menys per anar-les a cercar. Les revistes il·lustrades, que s'atipaven de reproduir i lloar les obres de grans, mitjans i nuls talents, rarament atinaren a fer cas d'un artista com Roig i Soler que, ell mateix, no atorgava públicament cap valor a la seva producció. Els clients acabaren també per decidir que allò tan desmoneitzat pel propi autor no tenia cap preu. I, no obstant, prou sabia Roig i Soler el gran valor de la seva pintura, i ben bé que sofria de veure-la mal interpretada.

En la desestima de la pintura de Roig i Soler degueren influir també les noves tendències, el menyspreu interessat de les noves gèneres, sempre pretensioses i agressives fins a la inhumanitat. Però el factor principal de desvalorització fou segurament l'escassa educació artística de la nostra crítica. Lleu és concepció que un art sofreixi una lleu i passagera desestima en el moment transicional entre dues tendències, escoles o modes; però no és concepció que tractant-se d'un art tan bo, tan franc, com el de Roig i Soler, la desestima hagués estat tan duradora i tan absoluta fins a l'extrem que les noves generacions, després de vint-i-quatre anys de

la mort de l'artista, ignoressin del tot les pintures i el propi pintor.

Per a les actuals generacions d'artistes que de tant en tant han pogut veure alguna obra de Roig i Soler perduda en les exposicions d'antiga pintura catalana moderna, la retrospectiva del seràfic pintor de la costa catalana que el Cercle Artístic ha tingut la bona idea d'organitzar haurà estat tanmateix una revelació. En aquesta retrospectiva hi ha algunes obres fluïdes que hauria calgut eliminar, com és costum en tals avinenteses,

Retrat de Roig i Soler, per Lluís Graner

però les grans obres enlluernadorament belles hi són tan abundants que es pot dir que l'empresa és de les més afortunades, i que l'homenatge retut és de qualitat.

Davant d'aquesta pintura encisadora la gent que la descobreix no es sap avenir que hagi pogut ésser sotreta a l'admiració del nostre temps; la gent més intel·ligent es pregunta també: com diastre una pintura tan densa de tota mena de virtuts pictòriques, tan intensa de moderna sensualitat pictòrica, tan del nostre temps i de tots els temps, hagi pogut ésser tinguda en cap moment per pintura anacrònica? La resposta ja l'hem donada, i en aquest punt de la nostra oració imprecatori cal recalcar-la; la resposta és: barbàrie. La culpa d'aquesta vergonya cal carregar-la a la crítica bàrbara, als bàrbars escribes, anastasis, anestesis, controladors i talladors de reputacions, als grafomans i als plomifers d'afició i de colla, als analistes de *toquem i toquem*, esquirols vocacionals del periodisme fatal, ungit de la insignificantia, distribuïdors de bons de pa i arròs i d'anatemes, administradors zelosos i honestes de l'amistat cenacical, vigilants de la vall de llàgrimes i policies de l'eterna glòria.

Oh! com fugia d'aquesta pesta i de totes les derivacions el sant home! Ja hi passava pel silenciament i per la pobresa a canvi d'evitar el contagi o tan sols l'acarament amb els pestiferats. Lluny, ben lluny de l'agiotatge, i poder treballar en la pau de l'estratosfera urbana, en faç del Senyer Deus i de les coses bones i admirables que el Creador ens posa constantment al pas: això bastava a Joan Roig i Soler; això és el que basta a cada artista sencer...; la resta són trons, altaveus, carros, tramvies i camions, bombes i bales rases, empentes i rodolons, anuncis, baladreig i pedregada seca.

La pintura pura, com ho és la de Roig i Soler, ve a ésser una posició pel damunt de la tronada, una contemplació panoràmica, pregona intuitiva, del món del Gènesi aconseguida a la vora de Déu Pare Totpoderós, Creador del Cel i de la Terra... Oh! sobretot Creador de la Terra... terra de Blanès i de Sitges, de Vilanova i de Cadaqués, de Barcelona i de Sant Feliu de Guíxols, de Comprodon i de Mallorca, d'Andalusia i d'Itàlia... de tot arreu on hi ha sol esclatant, aigua assolellada, ben blava, i moltes coses i cosetes, moltes parèntis blanques per a reflectir variadament la llum òptima i serena, esbandida de tempestats.

JOAN SACS

PROJECTOR

Per l'estudi dels pintors

André Lhote, el pintor que des de fa un quant temps exerceix la crítica artística des de les pàgines de la *N. R. F.*, a propòsit d'una exposició de dibuixos de Matisse sustenta aquesta idea, a la qual segurament donarà la seva adhesió més d'un crític: «Recentment, davant d'uns pintors incrèduls, jo sostenia que el tipus veritable de l'exposició particular — aquesta compareixença davant d'un tribunal de curiosos — no és aquest desmaltatge de teles sense història, que és costum d'oferir a l'amateur fatigat, sinó l'exhibició amb llurs satèl·lits: els esbossos i els dibuixos d'algunes obres llargament meditades i dolorosament conduïdes a un cert estat que momentàniament no es pot sobrepassar. Aquestes obres plenes de dureses, d'imperficcions, de repeticions, són habitualment les que prefereix l'artista per tal com hi ha provat, desesperadament, de posar-hi una mica d'ell mateix. Són per tant les que menys fàcilment toquen l'ànima de l'espectador impacient. D'on la necessitat d'acompanyar-les de tots els estudis preparatius: l'estudi inicial, fet sovint sense *arrière-pensée*, i els dibuixos, els projectes diversos on a poc a poc es mostren l'ambició del creador i l'orientació de vegades singular del seu pensament. Una parell coberta d'aquests tempteigs instruiria i divertiria moltes persones pel relat que faria dels capritxos de la inspiració, de les illuminacions successives que condueixen el pintor al llarg del camí obscur que va de l'estudi dit directe a la composició dita definitiva. Cal notar de passada que, a l'inrevés del que tenia lloc en el Renaixement, on la tècnica ben definida implicava un grau d'acabament de l'obra més enllà del qual no es podia anar, la tècnica moderna, improvisada a cada instant, no permet un control de la perfecció. L'obra moderna no és menada sinó a cops d'*expédients*; no és mai realment acabada, doncs. Només s'hi torna el dia en què el decoratament paralitza els més conscients, i en què la vanitat endormisca els altres.

«L'exposició ideal de què parlo, i que es podria titular *Història d'un quadro*, correspondria a una cultura veritablement «humanista». Quan el públic posseirà una curiositat tan subtil, ja no serem d'aquest món. Però que seria bonic de veure l'artista destapar les seves vacil·lacions i les bifurcacions del seu geni, i denunciar ingenuament la fragilitat de les seves afirmacions d'aparal! Que seria bonic de veure un públic apassionat seguir les deformacions i les simplificacions imposades a les obres inicials per la censura de l'esperit tècnic, junyit a la dura tasca d'allò que cal dir-ne l'estil·lització!»

El que proposa Lhote fóra, doncs, alguna cosa de semblant al que es fa amb certes edicions de grans autors, en les quals l'erudit que les té a càrrec no negligeix cap variant, per petita que sigui, d'una edició autoritzada, o les més mínimes correccions que pugui trobar en el manuscrit. Potser, però, tot això és una mica massa partir cabells en quatre.

Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijamas a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

Galeries SYRA

DIPUTACIÓ, 262 - Telèfon 18710

Exposicions d'art

Objectes per a presents

ENCARREGUEU

ELS VOSTRES IMPRESOS
ARTÍSTICS I COMERCIALS ALS

**TALLERS GRÀFICS
PATRICI ARNAU**

VERDAGUER, CALLÍS, 3, 5, 7
(D'AVANT DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA)

ES LA CASA MÉS PERFECCIONADA EN LLIBRES RATLLATS, DE LUXE I EN TOTA CLASSE D'ENQUADRONAMENTS. - ELEGÀNCIA I ECONOMIA EN ELS ENCARREGS. - EN CAS DE URGÈNCIA DEMANEU-LOS PEL TELÈFON 14856

**MOBILIARI D'ART
BUSQUETS**

Decorador, mestre ebenista i tapissor. Objectes d'art i de fantasia per a obsequis. Sales d'Exposicions de Belles Arts.

Passeig de Gràcia, 34. Telèfon 16288
BARCELONA

Les exposicions

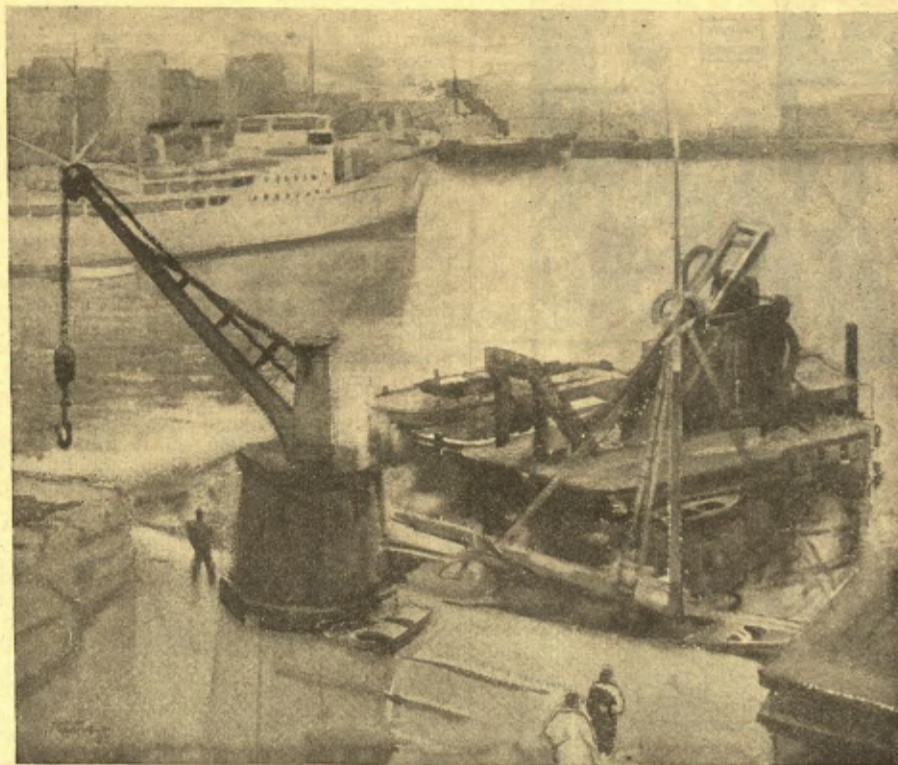
Ernest Maragall

Després d'una prolongada absència de les nostres sales d'exposicions, ha tornat Ernest Maragall a la Sala Parés per a oferir el producte artístic realitzat durant aquest temps del seu silenci.

Entre guixos i marbres, ha reunit una vintena d'escultures que són altres tantes peces demostratives d'un camí inalterable que persegueix llur autor.

Ernest Maragall sembla que construeixi la seva escultura sobre una ànima de fil·ferro

Miquel Farré amb una enorme constància s'ha dedicat a la seva exaltació, anorreat prejudicis i en ple domini de la tècnica, després d'haver aconseguit uns resultats positius de color, amb tota la gràcia mobilitat de l'aquarella, s'ha endinsat pletòric d'entusiasme i amb una rellevant dosi de temperament artístic a fer reeixir un parell de temes que fins en l'actualitat, i en aquesta modalitat pictòrica, havien estat solament tractats de cara al cromo amb més o menys detalls circumstancials d'un bon gust i qualitatiu.

Miquel Farré. — El Port

electritzat per un corrent sensible, aplicant capes superposades de matèria, les quals s'encomanen la sensibilitat l'una per l'escalf de l'altra i arriben a una final raspallat per una tècnica molt fina i intel·ligent.

Hi ha alguna obra en la qual aquesta sensibilitat que diem queda en un primer pla massa exagerat i que porta a una mica de desenglobament constructiu, però amb un mèrit propi perquè és una traducció altament simpàtica, que no arriba mai a ésser una realització incongruent.

En total, són obres en les quals s'entreu clarament un gran fons de psicologia, aplicada a un concepte escultòric, que expressa elegantment una hieràtica sensació de dignitat.

És que creiem en els atavismes podem fer-nos càrrec que en el conjunt de l'exposició vetlla aquella serenitat encomanada del gran poeta, aquella subtil i alada visió que es desprèn dels nuclis emotius de l'home, i creiem que Maragall tant podria fer escultura com pintura com qualsevol manifestació de l'art prescindint dels oficis i aplicant solament la seva intuïció sensitiva, gran secret i gran dot metafísics de l'art en general.

Producte d'aquest estat és l'elaboració de la figura que reproduïm, dels dos baixos relleus, de la figura núm. 9, de la núm. 1.

En els baixos relleus esmentats, sortits d'un dibuix de gràcia estupenda, Maragall ha posat una profunditat de sentiment infinita i queden d'una importància evident sota qualsevella dels aspectes que es puguin demanar.

La figura núm. 9 és així mateix una prodigalitat artística que llueix el fons alludit, agermanat d'una tècnica perfecta i que dona la certesa d'una traça que existeix a més de les virtuts essencialment sensibles.

És de desitjar que l'escultor se dediqui a un treball implacable amb una intensitat ben creixuda per arribar, resoltes les dificultats parasitàries de totes les vocacions, a una situació eminent entre la nova generació escultòrica catalana.

Miquel Farré

Amb Miquel Farré, que ara exposa a la Sala Busquets, ens trobem davant el cas d'haver-lo de situar com un dels màxims, potser el punt culminant, dels aquarellistes d'avui dia.

Farré, de la tècnica transparent, de justa i ràpida plasmodió de colors de l'aquarella, en fa una gràcil i facilíssima qüestió. Domina tot el que són dificultats amb una grandiloqüència magnífica, té una sèrie de recursos professionals que el porten a passar decisivament per damunt la carrera plena d'entrebancs d'ofici i amb una majestat idònia per la mateixa carrera, un bon xic abandonada, d'aquesta classe de pintura i que per tant i indiscutiblement el posa en el lloc que hem dit amb tota la consciència.

De l'aquarella, sense saber ben bé per què, se n'ha fet una mena d'art menor, que no ha passat en el nostre país gairebé mai a una ressonància definitiva.

Potser han estat les senyorettes aficionades que per por d'embrutar-se els dits han adaptat el gènere i han portat aquesta versió a un camí de pintura femenina per antonomàsia, apartada de la viabilitat col·lectiva en el mercat adquisitiu i que, per tant, l'han deixat bastant mal parada per al seu cultiu.

Aquestes obres, que són les batejades homònimament *El Port* i que corresponen als números 9 i 10 del catàleg, constitueixen una fita a remarcar per la intenció i el resultat magnífic. Queda demostrat a bastament que l'aquarella portada per una mà preparada i unes facultats incubades pot arribar en intensitat i emoció a lloc exacte que li pertoca.

Ernest Maragall. — Figura

Pel que més amunt s'ha parlat, sembla que existeix el prejudici que només és una manera de pintar destinada a un elementalisme, a retratar colorines meridionals, torrons i enormes esclats de sol o bé un trituraent considerable del que es pinta; i per desmentir contundentment aquesta idea és que afirmem la valorable consistència d'una profundització excel·lent, amb un ambient de gran qualitat.

En la resta del que exposa es veuen els sis olis no tan preponderants, tot i haver-hi alguna tela com la núm. 3 plena del patetisme i de la gran densitat atmosfèrica del natural, que és una obra molt apreciada i que fa molt bonic de color.

La col·lecció de les altres aquarelles que té exposades són la ponderació més categòrica del privilegiat lloc de Miquel Farré, que si va insistint en el punt de vista de pintar coses amb la salsa que posa en *El Port* pot promoure, amb el temps, una mena de revolució, un moviment ascensional en el ram, reconegudament mig oblidat i relegat a un segon terme, de l'aquarella.

ENRIC F. GUAL

raspalls per a tots els usos
articles de neteja—objectes per a presents
rambla catalunya, 40

¡NERVIOSOS!

Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRÉ

que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la Neurastènia. Impotència (en totes les seves manifestacions), mal de cap, cansament mental, perduda de memòria, vertiges, fatiga corporal, tremolors, dispareïa nerviosa, palpitations, histerisme i trastorns nerviosos en general de les dones i tots els trastorns orgànics que tinguin per causa o origen esgotament nerviós.

Les Gragees potencials del Dr. Solvré, més que un medicament són un element essencial del cervell, modula i tot el sistema nerviós, regenerant el vigor sexual propi de l'edat, conservant la salut i prolongant la vida; indicades especialment als esgotats en la seva joventut per tota mena d'excessos, als que verifiquen treballs excessius, tant físics com morals o intel·lectuals, esportistes, artístics, comercials, industrials, pensadors, etc., aconseguint sempre, amb les Gragees potencials del Dr. Solvré, tots els esforços o exercicis fàcilment i disposant l'organisme per reprendre's sovint i amb el màxim resultat, arribant a l'extrema vellesa i sense violentar l'organisme amb energies pròpies de la joventut.

Basta prendre un flascó per convèncer-se'n

Venda a 6'60 ptes. flascó, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i Amèrica

NOTA.— Dirigint-se i tramitant 0'25 ptes. en regells de correu per al franquig a Oficines Laboratori Sòkars, carrer del Tor, 16, Barcelona, rebreu gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenvolupament i tractament d'aquestes malalties

ELS DISCOS

Música popular i teatral

Una de les entitats que de més temps ha conreat el catalanisme en totes les seves manifestacions ha estat l'Orfeó Català i els habituals concurrents als seus concerts esperaven sempre al final l'audició d'Els Segadors com el pinyol obligat que s'havia de repetir fins a la sacietat. Avui, com que ja no és fruita prohibida, el públic no és tan exigent, però l'Orfeó Català continua cantant el vell himne rejuenit amb una harmonització ampullosa que li ha donat el mestre Millet, i segurament el disc que conté aquesta impressió farà bon servei, ara que tantes vegades s'empra per a actes i festes, en lloc d'altres interpretacions barroeres que s'acostumen. Porta al dors dos himnes patriòtics, l'un anònim i l'altre amb lletra de Josep Maria de Sagarra que música fa un temps el mestre Vives i que dissortadament no ha arrelat. A base d'una coneguda cançó popular de senzilla melodia, és construït, però de seguida es nota la necessitat d'un suport instrumental, confiat ací a la Cobla Barcelona, que acompanyi les veus que entona la melodia.

Els discos de l'Argentinita, que fins ara havíem sentit, recolzaven en el domini que aquesta artista té de tots els efectes llampanants, dels repicquets de talons i castanyoles que al disc amb una melodia popular feien ja el seu efecte. Evidentment són de més valor els discos darrers, que ens mostren aquesta artista que canta amb una gràcia inimitable tot un enfilall de refranys populars espanyols accentuant la nota irònica i fins picaresca de la lletra; d'entre tots preferim els arranjaments de García Lorca, i principalment el Zorongo gitano, d'una vivacitat i ritme encoratjadors.

Hi ha fragments de Falla que han estat transcrits a multitud d'instruments, puix en tots reixen. Ja havíem sentit transcripcions de guitarra i ara el guitarrista Pujol ha arranjat dos fragments d'El Tricornio i de La vida breve, a dues guitarres, que interprenen ell i Matilde Cuevas.

L'operística italiana, que abans proporcionava fragments perquè els divos s'esplaiessin, sembla haver-se esgotat i aquests han de recórrer a d'altres gèneres per a omplir discos. Ja Titto Schipa havia popularitzat la música italiana de melodia extremadament sentimental que a base d'una cançó napolitana o veneciana dona lloc a llumiant d'aquests artistes. Darrerament el mateix cinema sonor

s'ha enamorat també d'aquest gènere, bastant lleuger i evidentment desproporcionat a la capacitat de molts artistes com és Beniamino Gigli, de veu extensa, clara, que es gronxa amb aquests senzilles melodies.

Chapi, un dels conreadors de l'anomenada zarzuela grande, va ésser dels músics de més consciència artística d'entre els molts que es van aprofitar de l'èxit d'aquest gènere que encara perdura. La bruja és de les produccions més ben fetes del teatre líric espanyol, tant que té condicions suficients per a no ésser compresa pels habituals amateurs del gènere. La cèlebre jota és cantada pel tenor Fleta amb encert que tothom li reconeix. Musicalment, però, preferim l'aria que conté aquest mateix disc, per a la qual calen condicions vocals no vulgars i que el tenor Fleta esmerça a bastament.

Una fantasia de l'òpera Manon de Massenet ens dona esment de la facilitat d'adaptació de l'Orquestra Marek Weber, que ha deixat ací tota l'instrumentació típica del jazz suplint els instruments d'aquest pels de corda, que s'avenen més a les cadencioses melodies de Massenet, tan populars i sentides tantes vegades, però que ben interpretades no fatiguen gràcies a llur amabilitat i elegància.

J. G.

Els Segadors. — Arr. Millet. — Orfeó Català. — Cia. del Gramòfon DA 4233.

A) Himne patriòtic. — B) Cant del poble.

Aires de Castilla. — Gombau i Guerra. — La Argentinita. — Cia. del Gramòfon DA 4231.

Sones de Asturias. — López i Navarro. — Id. Cançons populars antigues. — La Argentinita. — Cia. del Gramòfon DA 4234.

Id. id. Zorongo gitano. — Id. id.

La vida breve. — Falla. — Dança. — Cuervas i Pujol. — Cia. del Gramòfon DA 4232.

El sombrero de tres picos. — Id. id. Lucia, Luci. — Curtis. — Beniamino Gigli. — Cia. del Gramòfon DA 1292.

A cançons e Napolé. — Id. id.

La bruja. — Chapi. — Fleta. — Cia. del Gramòfon DB 1746.

Id. id. Jota. — Id. id. id.

Manon. — Massenet. — I i II part. — Cia. del Gramòfon AF 496.

Orq. Marek Weber.

—Mamà, amaga la ratera, que el gat s'ofendrà si la veu. (The Humorist, Londres)

MERCAT D'ESCLAVES

—Pot pagar-se en dotze mensualitats? (Candide, París)

—I de què va morir el seu marit? —Aixafat. —Ja m'ho pensava. (Dimanche illustré, París)

—Tingui un xifreg i miri si em troba el meu marit. —Perdoni, senyora;estic buscant un marit de dos xifreg. (London Opinion)

EL DUBTE DEL CENTAURE

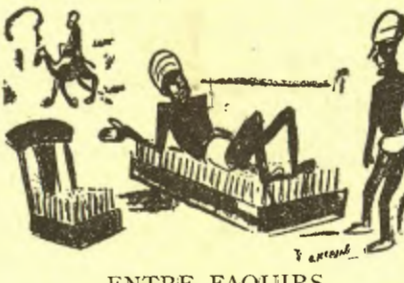
—Quina triar? (Marianne, París)

—No llogo aquesta habitació a tothom... Es aquí que el meu marit es va tornar boig. (The New Yorker)

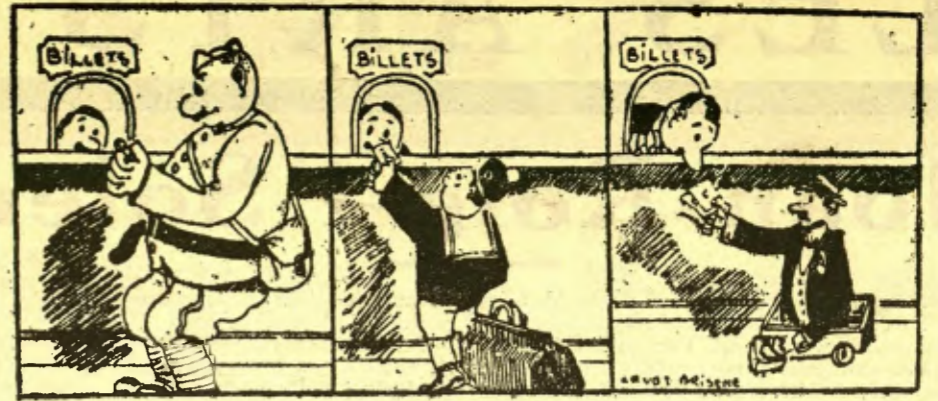
—De manera que vostè és caricaturista. Doncs ara li arrencaré el queixal com els dentistes que pinten vostès. (Lustige Kolner Zeitung, Colònia)

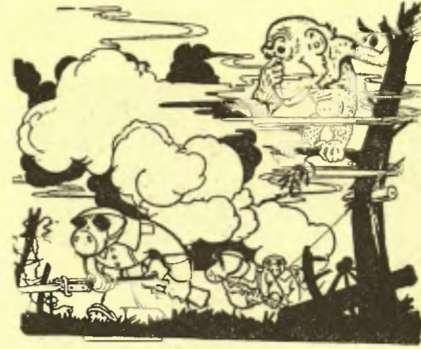
ENTRE FAQUIRS

—Seu, home, seu; no facis compliments! (The New Yorker)

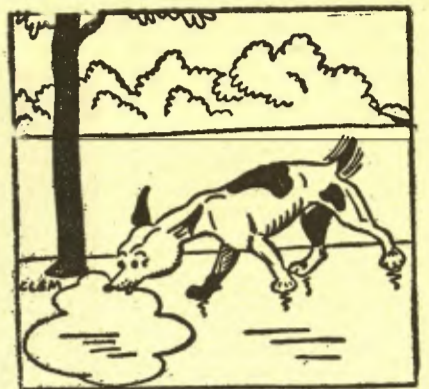
MANCA DE LOGICA

—Un quart de bitlet. —Mig bitlet. —Un bitlet. (Ric et Rac, París)

El simi. —El vell Darwin es deu haver equivocat. No és possible que els nostres descendents hagin degenerat fins aquest punt. (Notenkraker, Copenhaguen)

—Té! La Perla torna a córrer pel barri...! (Gringoire, París)

A F I S A

ASSUMPTES FISCALS I ADMINISTRATIUS

LAIETANA, 18, PRAL. B. - BARCELONA

Conservi la pell sana, neta, jove, fresca i gemada Afaiti's depressa, amb higiene, simplement Això ho aconseguirà amb la

PASTA NIX

CATALÀ

llegeix demà i cada dia

La Publicitat

DIARI CATALÀ

Informacions completes
Articles dels millors escriptors
Seccions especials de Política,
Arts, Literatura, Música, Ràdio,
Finances, Esports, etc., etc.

Suscriviu-vos a **MIRADOR**

Corts Catalanes, 589 - BARCELONA

BUTLLETI DE SUBSCRIPCIO

Et Sr. _____
que viu a _____
carrer _____ n.º _____ es subscriu a **MIRADOR**
vel preu fixat de 3'50 ptes. trimestre.
_____ de _____ de 193 _____
Signatura

L'eficàcia de la publicitat en el F. C. METROPOLITA de Barcelona, la demostra el fet que és el mitjà de propaganda utilitzat per les Cases més importants de tots els rams.

Concessionària exclusiva:

AGA

(Secció Metro Transversal i enllaç Ferrocarril del Nord)

Pelai, 62, 1.ª, 2.ª - Telèfon 15300
BARCELONA

Carrer de Tarragona, 7, 2.
MADRID